Täysistunto

Tiistai 26.6.2018 klo 13.59—17.57

6. Hallituksen esitys eduskunnalle varhaiskasvatuslaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 40/2018 vp
Lakialoite LA 62/2017 vp, 16-17/2018 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 5/2018 vp

Toinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

14.01 **Eeva-Johanna Eloranta sd:** Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatus on tulevaisuusinvestointi. Se parantaa tasa-arvoa, oppimistuloksia ja ehkäisee syrjäytymistä. OECD:n mukaan euron sijoitus varhaiskasvatukseen tuottaa jopa 7 euroa enemmän kuin mikään muu koulutusinvestointi. Ainoastaan laadukas varhaiskasvatus ja riittävä määrä osaavaa henkilökuntaa saa tuon hyödyn aikaan. On hyvä, että uuden varhaiskasvatuslain myötä henkilökunnan osaaminen, osaamistaso, etenkin pedagoginen osaaminen, lisääntyy. Pelkkä osaaminen ei kuitenkaan riitä. Aikuisia pitää varhaiskasvatuksessa [Hälinää — Puhemies koputtaa] olla myös tarpeeksi, ja näin ei ikävä kyllä aina ole.

Tällä hallituskaudella varhaiskasvatuksen laatua on heikennetty suurentamalla ryhmäkokoa eli huonontamalla aikuisten ja lasten suhdelukua. Myös lasten oikeutta osallistua varhaiskasvatukseen on heikennetty eli subjektiivista oikeutta on rajattu. Osa kunnista on ottanut nämä varhaiskasvatuksen heikennykset käyttöön ja osa ei, ja näin ollen varhaiskasvatuksen laatu vaihtelee kunnittain. Eriarvoisuus lasten välillä on kasvanut. Tässä on tosiaan kyse megaluokan eriarvoisuusongelmasta, ja on hyvin valitettavaa, ettei uusi varhaiskasvatuslaki korjaa näitä puutteita. Sosiaalidemokraattien mielestä varhaiskasvatusoikeuden rajaus olisi pitänyt poistaa ja ryhmäkoot palauttaa vähintään aikaisemmalle tasolle. On ikävää, että tämä hallitus tullaan muistamaan lasten eriarvoisuuden lisäämisestä.

Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatuksen laatu on myös lasten tuen tarpeeseen vastaamista. Suuri puute uudessa laissa onkin, ettei siinä säädetä lasten tukemiseen liittyvistä asioista, esimerkiksi psykologeista. Varhaiskasvatuksessa tulee saada samalla tavoin kolmiportaista tukea kuin perusopetuksessakin tai vastaavaa. Me kaikki tiedämme, että mitä varhemmin ja aikaisemmin ongelmiin puututaan, sitä helpommin ne voidaan korjata. Varhaiskasvatuksessa jo pienelle lapselle varhain annettu tuki on kaikkein vaikuttavinta ja helpottaa lapsen myöhempää koulutietä. Koska nimenomaan laadukkaalla varhaiskasvatuksella on parhaat vaikutukset lapsen hyvinvoinnille ja tulevaisuudelle, olisi tärkeää laatia varhaiskasvatukseen ja pedagogiikkaan valtakunnalliset laatukriteerit. Näin voitaisiin parantaa

varhaiskasvatuksen tasalaatuisuutta ja minimitason täyttymistä ihan jokaisessa yksikössä ja lapsiryhmässä koko päivän ajan. On hyvin valitettavaa, etteivät nämä laatukriteeritkään ole mukana tässä uudessa laissa. Laadukkaassa varhaiskasvatuksessa ihan jokaisella lapsella tulee hoitoajan pituudesta ja ajankohdasta riippumatta olla oikeus paitsi hoivaan, lepoon, ravintoon ja turvaan myös kehittymiseen ja oppimiseen elikkä siihen parhaaseen suomalaiseen educare-malliin. Myös aikuisten ja lasten suhdeluvun tulee mahdollistaa laadukas varhaiskasvatus.

Arvoisa puhemies! Meidän sosiaalidemokraattien mielestä lapset ansaitsevat paremman varhaiskasvatuslain. Siitä syystä ehdotimme lain yksityiskohtaisessa käsittelyssä muutoksia lain pykäliin, jotta lapsen etu toteutuisi paremmin. Me ehdotimme psykologien lisäämistä lakiin, ehdotimme varhaiskasvatuksen rajauksen poistoa eli subjektiivisen päivähoito-oikeuden palauttamista, me ehdotimme myös vuorohoidon laajentamista pienille koululaisille eli eka-, tokaluokkalaisille oppilaille silloin, kun ilta- ja yöaikana huolenpito ei muuten ole mahdollista, kun huoltaja on töissä tai opiskelee. Me ehdotimme myös muutoksia koskien päivähoitoryhmien mitoitusta, mutta nämä ehdotuksemme eivät ikävä kyllä eduskunnan enemmistölle kelvanneet.

Arvoisa puhemies! Nyt lain lopullisessa käsittelyssä meillä on vielä mahdollisuus antaa evästystä hallitukselle lausumien muodossa, millä tavoin vielä voitaisiin tätä varhaiskasvatuksen tilannetta parantaa. Näin ollen teen vastalauseen 2 mukaiset lausumaehdotukset.

Meidän sosiaalidemokraattien mielestä varhaiskasvatuksen tulee olla pääsääntöisesti kunnan järjestämää eikä varhaiskasvatuksen voitontavoittelu saa vaarantaa varhaiskasvatuksen laatua, yhdenvertaisuutta eikä julkisen palvelun tarjontaa. Varhaiskasvatuksen rakenteet eivät myöskään saisi johtaa ylisuurten voittojen tavoitteluun. Meidän mielestämme valtioneuvoston tulisi myös valmistella eri varhaiskasvatusmuotojen ja niiden tavoitteiden määrittely ja huolehtia varhaiskasvatuksen laatukriteerien laadinnasta. Toivomme myös, että hallitus seuraa ja raportoi lain voimaantulon jälkeen varhaiskasvatuksen opettajien saatavuutta, sosionomien vakanssien perustamista, saatavuutta ja poikkeamia kelpoisuusvaatimuksista sekä lastenhoitajien työllistymistä ja täydennyskoulutusta. Tulemme myös yhtymään vasemmistoliiton lausumaehdotuksiin, eli myöskin sosiaalidemokraattien mielestä yli kolmevuotiaiden ryhmäkokojen suhdeluku tulee palauttaa yhteen aikuiseen seitsemää lasta kohden. Samoin osa-aikaisiin ryhmiin tulee saada sama suhdeluku kuin kokoaikaisissa ryhmissä. Haluamme myös, että varhaiskasvatuslakiin lisätään kolmiportaisen tuen malli ja psykologipalvelut taataan myös varhaiskasvatuksessa. Meidän mielestämme varhaiskasvatuksessa tulee asteittain siirtyä maksuttomaan varhaiskasvatukseen, jotta voimme nostaa osallistumisasteen eurooppalaiselle tasolle myös meillä Suomessa. Meidän sosiaalidemokraattien mielestä lapset ovat ansainneet paremman varhaiskasvatuslain.

14.06 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä edustaja Eloranta antaa kovin negatiivisen kuvan tästä tilanteesta, mutta onneksi totuus on toisenlainen. Nyt varhaiskasvatukseen nimenomaan panostetaan. Tämän vuoden alussa varhaiskasvatusmaksuja alennettiin 70 miljoonalla. Maksuttoman varhaiskasvatuksen piiriin saatiin lähes 7 000 tavallista perhettä, ja monen ihan tavallisen suomalaisen perheen varhaiskasvatusmaksut laskivat yli 1 200 euroa. Nyt samaan aikaan varhaiskasvatuslaki uudistetaan, ja tässä nimenomaan panostetaan siihen, että meillä päiväkodeissa on hyvää, osaavaa henkilökuntaa, ja toisaalta tuodaan lapsen etu kaiken varhaiskasvatuksen suunnit-

telun ja toteuttamisen keskiöön. Tämä on hieno uudistus, ja tätä on pitkään odotettu, ja tuntuu vähän siltä, että happamia, sanoi kettu pihlajanmarjoista.

Puhemies Paula Risikko: Otetaan muutama hetki tätä debattia, vaikka on aika paljon tästä debatoitu aikoinansa, mutta nyt näyttää olevan tarvetta. Pyydän heitä, jotka haluavat esittää debattipuheenvuoron, painamaan V-painiketta ja nousemaan seisomaan.

14.08 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä nyt oppositiolle, erityisesti sosiaalidemokraateille, täytyy sanoa se, että tämä varhaiskasvatuslaki on se laki, jota on pitkään odotettu. Kun oli opetusministerinä Krista Kiuru, mitä tapahtui? Varhaiskasvatuslaki jäi torsoksi. Nyt tämä hallitus vie tämän lain eteenpäin, ja ensisijaiseksi on asetettu lapsen etu.

Mitä muuta on tehty? Varhaiskasvatusmaksuja on useilta perheiltä alennettu, ja sadat perheet ovat nyt taloudellisesti paremmassa tilanteessa. Mitä on tehty? Maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeilu on liikkeellä. Siitä te olette vain puhuneet, ja tämä hallitus tekee.

Ja mitä erityisesti on tehty: Monet perheet ovat ottaneet meihin kansanedustajiin yhteyttä, kun laissa ei ole ollut pykälää, joka olisi kieltänyt kiusaamisen ja todennut sen, että kiusaamista pitää ennaltaehkäistä varhaiskasvatuksessa. Sitä ei ole saatu sinne, vaikka ministeri Kiurulta sitä erityisesti useilla kirjallisilla kysymyksillä kysyttiin. [Puhemies: Aika!] Nyt tuo kiusaamisen nollatoleranssi on myös laissa, ja uskon, että Suomen lapset tästä maan hallitusta kiittävät.

14.09 **Tytti Tuppurainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä edustajat Heinonen ja Sarkomaa kuvailevat sinänsä aivan kannatettavia askeleita eteenpäin varhaiskasvatuksessa. Kyllä aivan oikein on kasvattaa varhaiskasvatuksen laatua, ja me tuemme myöskin sitä, että maksuttomuutta lisätään, mutta nämä pienet askeleet eteenpäin lähtevät aivan valtavalta takamatkalta. Nimittäin tämän hallituksen aikana on otettu jättiloikka taaksepäin nimenomaan siinä lapsen edussa, josta te, edustaja Sarkomaa, tässä äsken kauniisti sanoitte. Ennenkuulumatonta, että lapsi on eriarvoisessa asemassa siihen perustuen, mikä on hänen vanhempansa työmarkkina-asema. Suomalaiset lapset on nyt jaettu kahteen kastiin: työttömien lapsilla ei ole vastaavaa oikeutta varhaiskasvatukseen kuin niillä lapsilla, joiden vanhemmilla on parempi työmarkkina-asema. Tämä on perustavanlaatuinen virhe, joka olisi, puhemies, tässä varhaiskasvatuslaissa tullut korjata, aivan kuten nämä ryhmäkokoasiat. Ne olisi tullut korjata. Ilman näitä perustavia korjauksia on hyvin vaikea tukea tätä varhaiskasvatuslakiesitystä, vaikkakin siinä niitä pieniä edistysaskeleita on otettu. [Hälinää]

Puhemies Paula Risikko: Täällä on aika paljon tällaista surinaa. Kuunnellaan näitä puheita, ja kokoukset tämän salin ulkopuolelle, kiitos.

14.10 **Heli Järvinen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen keskustellut useiden ylemmän korkeakoulututkinnon omaavien lastentarhanopettajien kanssa omalla alueellani, ja heistä kukaan ei ymmärrä sitä, miksi tätä muutosta koulutusvaatimuksiin pitää viedä eteenpäin. Heistä jokainen, siis jokainen, sanoo, että jos varhaiskasvatuksen laatua halutaan parantaa, päiväkoteihin tarvitaan lisää hoitavia käsiä. Silloin päädytään jälleen siihen, että ryhmäkoot pitäisi palauttaa ennalleen ja että subjektiivinen päivähoito-

oikeus pitäisi palauttaa, koska näiden kasvattajien mukaan, näiden lastentarhanopettajien mukaan, juuri tämä osittainen subjektiivinen päivähoito-oikeus aiheuttaa hyvin hajanaisia päivärytmejä ja rikkoo päiväkodin arkea. Miksi tässä lainsäädännössä ei voisi lähteä liikkeelle näistä kaikkein vaikuttavimmista tekijöistä ja päätyä sen jälkeen muihin yksityiskohtiin?

14.11 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatus on ennen kaikkea lapsen oikeus. Tässä laissa on paljon hyvää, mutta tässä on myös merkittäviä puutteita. Lasten yhdenvertaisen oikeuden varhaiskasvatukseen on oltava varhaiskasvatuslain ensisijainen ja yksiselitteinen tavoite, ja tämä saavutetaan vain palauttamalla subjektiivinen päivähoito-oikeus. Mutta sitä ei tässä esityksessä tehdä. Lapset ovat edelleen eriarvoisessa asemassa vanhempien työmarkkina-aseman perusteella. Tämä on sellainen teko, josta tämä hallitus tullaan muistamaan.

Arvoisa puhemies! Toinen merkittävä puute lakiesityksessä on se, ettei hallituksen päätöstä kasvattaa ryhmäkokoja ole tässä esityksessä peruttu, vaikka nyt olisi ollut siihenkin mahdollisuus. Tällä esityksellä ei siis päiväkoteihin tule yhtään lisää hoitavia käsiä, ei lämpimiä sylejä, ja nimenomaan niistä on tällä hetkellä suomalaisissa päiväkodeissa puutetta.

14.12 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä laissa on hyvää se, että lapsen etu on nostettu niin selkeästi keskiöön. Kuitenkin, niin kuin täällä kollegat oppositiosta ovat muistuttaneet, tällä kaudella hallitus on kasvattanut ryhmäkokoja ja henkilöstömitoitusta on tiukennettu. Ne ovat kyllä selkeästi eniten siihen laatuun vaikuttavia asioita. Itse asiassa tässä on pelättävissä, että pätevyysvaatimusten kiristysten kohdalla saatetaan myöskin heikentää henkilökunnan tarjontaa entisestään. Me tiedämme, että monissa kasvukeskuksissa työvoimapula on jo tällä hetkellä vaikea, ja voi olla, että tämä tilanne entisestään heikkenee.

Kristillisdemokraatit ovat lähteneet omassa lausunnossaan tähän lakiin siitä, että olisi huomioitava yli ja alle 3-vuotiaitten asema ja se, että ne tarpeet ovat erilaiset. Ja tässä tilanteessa erityisesti lastenhoitajien tulevaisuudennäkymät oman ammattikuntansa suhteen huolestuttavat: mikä on heidän tilanteensa, kun tämä laki astuu voimaan?

14.13 **Jani Toivola vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Heinonen on aivan oikeassa siinä, että tämä uusi varhaiskasvatuslaki on laki ja uudistus, jota on odotettu todella pitkään ja erityisesti siellä kentällä — sitä tukea laadun kehittämiseen, pedagogiikan kehittämiseen — ja historiallista on se, että lapsen edusta saadaan näin vahvat kirjaukset.

Mutta se, mikä tässä kokonaisuudessa on haasteellista, niin kuin täällä on moni nostanut esiin, on se, että subjektiivista päivähoito-oikeutta on rajattu, ja myöskin heikennykset ryhmäkokoihin ja henkilöstömitoituksiin. Itse koen, että sivistysvaliokunnan jäsenenä minulla ei ole mahdollisuutta ohittaa tätä tosiasiaa, koska se tuodaan esille lähes jokaisessa asiantuntijalausunnossa. Ja haluan huomauttaa, että nämä ovat tahoja, jotka todella päivittäin tarkastelevat lapsen etua, lapsen hyvinvointia ja pedagogiikkaa, ja kaikki nostavat esille, että nämä kolme seikkaa heikentävät tämän lain tavoitteita. Jos niistä päästään eroon, niin silloin se odotettu laki pääsee täyteen voimaansa ja me pääsemme myöskin nauttimaan sen hyödyistä ja eduista.

14.15 **Jukka Gustafsson sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Poikkeuksellisesti luen sosiaalidemokraattien vastalauseesta lyhyen kappaleen: ”Varhaiskasvatuksen suurimmat ongelmat ovat henkilöstön liian vähäinen määrä koko toiminta-aikana, liian suuret ryhmäkoot, vaihteleva laatu, subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaaminen sekä henkilöstön jaksaminen. Lisäksi työn arvostus ja palkkaus eivät vastaa tehtävän merkityksellisyyttä ja vaativuutta. Näihin seikkoihin lakiesitys ei tuo parannusta.” No, myönnän sen, että tämä palkkausasia on tässä nyt mukana enemmän sen takia, että se vain on näin, että lastenhoitajien, sosionomien ja lastentarhanopettajien palkkaus kaipaa korjausta, mutta se ei ole eduskunnan asia. Mutta olennaista on se, että kyllä oli, kuulkaa, raskasta olla sivistysvaliokunnassa, kun lähes kaikki [Puhemies koputtaa] asiantuntijat kajosivat näihin kipukohtiin. [Puhemies: Aika!] Ja nyt kokoomus viittaa tähän kritiikkiin [Puhemies: Aika!] kintaalla. Eihän se näin voi olla oikein.

14.16 **Eeva-Johanna Eloranta sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lakia todella odotettiin, mutta pettymys on ollut melkoinen, kun nämä vanhat hallituksen tekemät heikennykset jätettiin ennalleen. Täytyy sanoa, että laatu ei korvaa määrää. Vaikka nyt olette lisäämässä henkilökunnan osaamistasoa — sekin vasta useiden vuosien päästä alkaa nousta — se ei auta, kun ryhmät ovat kasvaneet. Päiväkotien työntekijätkin ovat sanoneet, että heidän mahdollisuutensa lasten yksilölliseen huomioimiseen ovat paljon vähentyneet heikennysten seurauksena. Työntekijät ovat kertoneet myös siitä, että levottomuus on kasvanut, melu on kasvanut, tilat ovat ahtaita ja vaaratilanteet ovat lisääntyneet, ja myöskin vanhemmat ovat sitä mieltä, että tilanne on heikentynyt, muun muassa tasavertaisuuden näkökulmasta. Ja kun täällä nostettiin esille, että kiusaamiseen puuttuminen on mukana uudessa laissa — mikä on hyvä asia — niin on aika vaikea puuttua kiusaamiseen, kun ryhmät ovat ylisuuria. Kyllä tässä nyt näyttää siltä, että tämä hallitus jää muistoihin siitä, että lasten eriarvoisuus on kasvanut, eikä siitä, että nyt laki antaa mahdollisuuden puuttua kiusaamiseen.

14.17 **Johanna Ojala-Niemelä sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä esityksen taso ei kyllä SDP:tä tyydytä. Kyllä tämän kunnianhimon tason olisi tullut olla korkeampi. SDP haluaa, että subjektiivinen varhaiskasvatusoikeus taataan kaikille lapsille ja lasten pitää olla yhdenvertaisessa asemassa. Tämä hallitus on rajannut oikeutta vanhempien työmarkkina-aseman perusteella. Samoin nämä muut lain tuomat tiukennukset: Tässä on eri variaatioita. Toiset kaupungit ovat ottaneet ne käyttöön täysimääräisinä ja toiset eivät ole ottaneet, jolloin tämä eriarvoisuus edelleen lisääntyy lasten kesken. Päiväkotien ryhmäkokoja olisi tullut pienentää, ja lapsille tulisi taata tarpeen mukaista erityistukea samaan tapaan kuin perusopetuksessa. Erityisesti tässä lakiesityksessä epäonnistuttiin siinä, että eri henkilöstöryhmät asetettiin toisiaan vastaan. Me olemme saaneet koko kevään tästä sähköpostia, että toisia ei arvosteta. [Välihuutoja] Tämä on kaiken kaikkiaan heikosti tämän [Puhemies koputtaa] osalta valmisteltu esitys.

14.18 **Laura Huhtasaari ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mitä tulee päiväkoteihin, niin kyllä päiväkodit ovat perheitä varten eivätkä perheet päiväkotien aikatauluja varten. Ei minunkaan lapseni ole joka päivä viikossa päiväkodissa, eikä siinä päiväkotien ohjelma rikkoudu tai pirstaloidu, että he eivät joka päivä pääse antamaan laadukasta varhaiskasvatusta minun tyttärelleni.

Tämä subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaaminen tarkoittaa sitä, että jokaisella on oikeus 20 tuntiin, ja jos on tarvetta, niin sitten sitä annetaan lisää. Päävastuu kasvatuksesta on perheillä, ja näin sen pitää olla jatkossakin. Ei ole niin, että yhteiskunnalla on päävastuu, vaan perheillä. Ja sitten jos perheet tarvitsevat lisää, niin sitä tarvittaessa annetaan.

On valitettavaa, että ryhmäkokoja ei palautettu. Jos me haluamme laadukasta päivähoitoa, se tarkoittaa sitä, että siellä on riittävästi aikuisia ottamassa lasta syliin. Lapsi haluaa syliin, hän haluaa tulla nähdyksi, [Puhemies koputtaa] hän haluaa tulla kuulluksi. Hän ei halua sitä, [Puhemies: Aika!] että me käytämme rahaa sellaisiin asioihin, mitkä eivät [Puhemies: Aika!] toteuta lapsen oikeutta.

14.19 **Tuomo Puumala kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuntuu siltä, että tästä itse laista pääsääntöisesti ensimmäisessä käsittelyssä ja nyt tässä toisessa käsittelyssä salissa on kohtuullinen tyytyväisyys mutta sitten tähän lakiesitykseen kuulumattomista asioista eli subjektiivisesta päivähoito-oikeudesta ja sitten toisaalta tuosta ryhmäkokoasiasta on mielipiteitä. Ymmärrän kyllä ne mielipiteet aivan hyvin. Haluan kuitenkin muistuttaa, missä taustassa nuo päätökset aikanaan tehtiin: kuntataloushan oli silloin kuralla ja kunnille haluttiin antaa mahdollisuuksia, siis väljennettiin normeja, niin että niillä kunnilla, jotka haluavat, on joitain mahdollisuuksia saada itsellensä parempia tuloja. No, se lopputulema, kun me katsomme Suomen karttaa, on kyllä ongelmallinen — sen voin myöntää — siinä mielessä, että näitä on otettu käyttöön aika paljon Pohjois-Suomessa ja Itä-Suomessa ja sitten niissä kunnissa, joissa menee paremmin, Etelä-Suomessa ja Länsi-Suomessa, ei niinkään. Meidän täytyy kyllä tehdä tästä kokonaisarvio ja kokonaistarkastelu molempien näiden asioiden osalta tulevaisuudessa. Siinä täytyy myös arvioida, onko tällä saavutettu mitään säästöjä.

14.20 **Suna Kymäläinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tähän meneillään olevaan aiheeseen ja juuri näihin työttömien lapsiin liittyen, jotka eivät nyt ole subjektiivisen päivähoito-oikeuden täysimääräisessä piirissä: nämä perheet jäävät siinä osassa heikommalle, koska silloin kun työtön vanhempi saa sitten töitä, niin hän ei pysty sitä ottamaan, koska kunnalla ei ole velvollisuutta välittömästi tarjota hoitopaikkaa täysipäiväisesti. Jo tämän vuoksi perheet ovat eriarvoisessa asemassa.

Pykälä kiusaamisesta on erittäin tervetullut ja tärkeä, mutta täytyy muistaa, että se ei kiusaamista poista, jos henkilökuntaa ei ole riittävästi, jos lapsia on enemmän kuin silmä kerkeää katsoa. Ja kyllä tämä kolmiportainen tuki on ennen kaikkea myöskin kiusaamisen ehkäisyyn tarvittava väline, ja se tästä lakiesityksestä nyt puuttuu.

Minä tiedän nämä asiat, sillä minä olen työskennellyt päiväkodissa ennen kuin tulin tähän saliin työskentelemään. Välillä tosin kyllä tuntuu, että siitä on ollut hyötyä tässä salissa työskentelyssäkin.

14.21 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että tässä esityksessä panostetaan varhaiskasvatuksen laatuun. Yliopistokoulutetut, pätevät, arvostetut opettajat ovat koko koulutusjärjestelmän menestyksen avain, ja on hyvä, että nyt myös varhaiskasvatuksessa sitä vahvistetaan.

Suurin ongelma on kuitenkin suuret ryhmäkoot. Vaikka henkilöstön koulutus olisi kuinka korkea tahansa, on vaikea ylläpitää laadukasta varhaiskasvatuksen tasoa, jos ne ryhmät

ovat liian suuret, ja tässähän hallitus on valitettavasti tehnyt huonoja päätöksiä tämän kauden aikana.

Vaikka eduskunnassa ei päätetä palkoista, niin on todettava, että lastentarhanopettajien palkkataso on häpeällisen alhainen, 2 300 euroa kuussa yliopistokoulutetulla lastentarhanopettajalla. Toivottavasti Vantaan kaupungin hyvä esimerkki avaisi tietä sille, että näitä palkkoja saataisiin sille tasolle, mitä koulutus [Puhemies koputtaa] edellyttää.

14.23 **Sari Multala kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä on hyvä jatkaa ja todella todeta, että varmasti kaikki olemme siitä yksimielisiä tässä salissa, että varhaiskasvatuksen henkilöstön jaksamiseen ja työtyytyväisyyteen yksi vaikuttava tekijä on tietysti palkkaus. Täällä eduskunnassa emme niitä palkkoja päätä, mutta kotikaupungissani Vantaalla on tehty päätös, jossa päätettiin nostaa varhaiskasvatuksen opettajien, nykyisten lastentarhanopettajien, lastenhoitajien sekä erityislastentarhanopettajien palkkoja ja keskittää näille aloille plus muutamille muille naisvaltaisille korkeakoulutuksen aloille tämän vuoden palkankorotukset. Tästä toivottavasti kuntapäättäjät ottavat esimerkkiä, sillä varmasti palkkauksella on merkitystä sille, kuinka hyvin kasvattajat viihtyvät työssään.

Tämä laki, kuten täällä olemme kuulleet, niiltä osin kuin muutoksia on tehty, tuntuu hyvin laajalti keräävän kiitosta. Ehkä sitten erimielisyydet liittyvät siihen, mitä tässä laissa ei ole, ja sen tunnustan, että varhaiskasvatusta on toki kehitettävä tulevaisuudessakin.

14.24 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihmetyttää tämä vasemman puolen puolueiden toitotus subjektiivisesta päivähoito-oikeudesta kaikille lapsille. Edustaja Kymäläisen esimerkki siitä, että joissain kunnissa jotkut vanhemmat eivät saa lapsille kokopäiväistä päivähoitoa heti, kun he menevät töihin, on kuitenkin yksittäinen esimerkki. Emmehän me sen takia halua muuttaa varhaiskasvatuslakia siten, että kaikki lapset laitettaisiin säilöön päiväksi päiväkotiin — kahdeksaksi, jopa kymmeneksi tunniksi, jopa alle 3-vuotiaat lapset — jos vanhemmat ovat kotona. Kyllä ensisijainen lasten kasvatusvastuu on vanhemmilla, ja sitä vanhemmuutta meidän pitää tukea kotiin, jos siellä jaksaminen on puutteellista.

Mutta mitä tulee itse tähän hallituksen esitykseen, niin tämä on totta, että erityisesti henkilöstön määrä pitäisi huomioida paremmin. Kun me tiedämme, että nämä erityislapset on nytten integroitu lähes joka kunnassa normaalilasten, niin sanotusti, normiryhmiin, niin se aiheuttaa hyvin paljon vaikeuksia päiväkodin henkilökunnalle selvitä niistä tilanteista, kun ne erityistukea tarvitsevat lapset eivät sitten osaltaan saa riittävää huomiota, ja sitten siitä kärsivät myös ne lapset, jotka haluaisivat normaalia päivää viettää ilman pelkoa kiusaamisesta tai häirityksi tulemisesta.

14.25 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun vähänkin kuuntelee varhaiskasvatuksessa toimivien työntekijöiden kertomuksia varhaiskasvatuksen arjesta, niin on kyllä pakko sanoa, että tämä lakiesitys ei korjaa riittävästi varhaiskasvatuksen laatua. Liian suuret ryhmäkoot, subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaamisesta johtuvat lasten menemiset ja tulemiset sekä riittävän tuen puute ovat kaikkein suurimmat ongelmat tämän hetken varhaiskasvatuksessa ja heikentävät kaikkein eniten sitä toiminnan laatua. Myös se, etteivät kaikki lapset saa yhdenvertaista varhaiskasvatusta muun muassa sen takia, että subjektiivisesta varhaiskasvatusoikeudesta on luovuttu, heikentää huomattavasti varhaiskasvatuksen kokonaisvaikuttavuutta.

14.26 **Sami Savio ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että varhaiskasvatuslakia uudistetaan, mutta kieltämättä tähän lakiesitykseen liittyy muutamia ongelmia.

Perussuomalaiset muun muassa esittivät sitä, että nykymuotoista henkilöstörakennetta voitaisiin jatkossakin hyödyntää varsinkin näissä alle 3-vuotiaiden ryhmissä siten, että varhaiskasvatuksen kandidaatin tai sosionomin kanssa samassa ryhmässä voisi työskennellä nykyiseen tapaan kaksi lastenhoitajaa. Varsinkin pienille lapsille tärkeintä ovat hoito ja hoiva tutun ja turvallisen aikuisen ja hoitajan seurassa.

Ryhmäkoot ovat myös iso ongelma. Esitimme, että osa-aikaisessa hoidossa olevien lasten ryhmäkokoja pienennettäisiin samalle tasolle muiden ryhmien kanssa. Nykyäänhän osa-aikaisten ryhmässä voi olla jopa 39 lasta, mikä on todella suuri ongelma.

Meitä huolestuttaa myös päiväkotien arvokasta työtä tekevän henkilöstön asema. Erityisesti lastenhoitajien tilanne tulee heikkenemään henkilöstön kelpoisuusvaatimusten rajun noston myötä. Pysyvä ja sitoutunut henkilökunta on lasten etu.

14.27 **Hanna Halmeenpää vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä muun muassa edustajat Niikko ja Huhtasaari ottivat voimakkaasti esille sen, että velvollisuus lasten hoitamisesta ja varhaiskasvatuksesta kuuluu ensi sijassa vanhemmille. Tästähän ei ole epäselvyyttä varmaan kenelläkään, että näin on, mutta tämä kritiikin kohde, joka kyllä liittyy tähän lakiesitykseen, koska tästähän on pykälämuutosesityksiäkin tehty, on se, että subjektiivisen päivähoidon rajaus pitäisi poistaa ja subjektiivisen päivähoito-oikeuden pitäisi olla kaikille tasapuolisesti.

Haluan muistuttaa, että subjektiivinen oikeus päivähoitoon ja varhaiskasvatukseen ei ole velvollisuus. Se on nimenomaan lapsen oikeus päästä päivähoidon ja varhaiskasvatuksen piiriin tasa-arvoisesti muiden lasten kanssa riippumatta siitä, [Timo Heinonen: Se on vanhempien oikeus!] mikä on vanhemman sosioekonominen asema tai vaikkapa työllisyystilanne.

Se, mitä tässä myös on kritisoitu, on ryhmäkokojen ja hoitajamitoituksen nykytila. Se ei millään tavalla nykytilassa tue sitä, että erityisesti pienet lapset saisivat tutulta ja turvalliseksi koetulta hoitajalta säännöllistä hoivaa samanarvoisesti, kun ryhmäkoot vaihtelevat paljon ja hoitajia on lapsilukuun nähden liian vähän.

Puhemies Paula Risikko: Myönnän vielä neljä vastauspuheenvuoroa tässä vaiheessa, ja katsotaan sitten, tarvitaanko välillä debattia, mutta mennään kuitenkin välillä puhujalistaan. Nämä neljä henkilöä ovat edustajat Vahasalo, Viitanen, Meri ja Myllykoski.

14.29 **Raija Vahasalo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Paljon on vielä kyllä matkaa siihen, että me ymmärrämme, että varhaiskasvatus ei ole pelkkä työmarkkinatoimenpide, eikä se ole enää sosiaalihuoltoa, vaan tässä lakipaketissa on se idea, että me nostamme lapsen kasvun ja kehityksen keskiöön, niin että lapsen oppimisprosesseja ja kasvua tuetaan. On hyviä asioita täällä oppositio tuonut esille, niitä ongelmakohtia, mihin pitää puuttua, mutta ne ovat sitten pitkälti seuraavan hallitusohjelman asioita, eli pidetään niitä mielessä.

Kaikkia ammattikuntia me tarvitsemme edelleenkin. Kysymys on nyt vain siitä, että kaikki eivät tee kaikkea niin kuin nyt eikä ole semmoista yhteistä pullamössöä vaan jokaisen osaaminen pitää hyödyntää täysimääräisesti ja tehdä moniammatillista työtä, ja siitä syntyy se laatu.

Täytyy todeta, että mitä pienempi lapsi on, [Puhemies koputtaa] niin sitä vaativampi on tehtävä.

14.30 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On todella harmi, että tässä yhteydessä ei puututtu näihin ryhmäkokoihin ja subjektiiviseen päivähoito-oikeuteen. Kyllä me tiedämme sen arjen siellä päiväkodeissa: arvokasta työtä tehdään ihanien lasten kanssa, ja kuitenkin siellä on hyvin usein tilanteita, joissa ryhmäkokosäännöksiä eräällä tavalla pystytään vähän kiertämäänkin, ja ryhmät ovat liian isoja. Tästä olen paljon käynyt keskusteluja myös henkilöstön kanssa eri vaiheissa.

Puhemies! Todellakin, myönteistä keskustelussa on tietenkin ollut se, että ainakin minun mielestäni tässä asiassa kokoomuksen johtava ajattelija, edustaja Zyskowicz, on esimerkiksi ilmoittanut, että hän on opposition kanssa samoilla linjoilla ja että hän on tullut toisiin ajatuksiin tämän subjektiivisen päivähoito-oikeuden yhteydessä, [Välihuuto kokoomuksen ryhmästä] ja hän on todennut, että esimerkiksi työttömien perheissä tämä on merkittävä tasa-arvotekijä, ja on maininnut siitä, että seuraavissa hallitusneuvotteluissa tähän ehkä palataan. Tulkitsen, että edustaja Vahasalokin äsken taisi olla vähän samantyyppisellä linjalla viitatessaan seuraaviin neuvotteluihin. [Raija Vahasalo: Hyviä huomioita!]

14.31 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Huhtasaari toi esille perussuomalaisten ajatuksen siitä, että perheitä ei pitäisi syyllistää siitä, että he haluavat hoitaa lapsia kotona, ja myös sen ajatuksen, että nämä palvelut, niin kuin kaikki yhteiskunnan palvelut, on suunnattu perheille ja lapsille eikä ole niinpäin, että lapsen pitäisi ehkä olla siellä 8 tuntia, jotta siellä ei tulisi joitain häiriöitä. Minusta se on erikoinen ajatus, koska lapsen edun kai pitäisi olla se, että hän on hoidossa sen verran kuin perheellä on tarvetta.

Jotenkin minusta tämä keskustelu on aivan hullunkurista, se, että ajatellaan niin kuin näin, että subjektiivinen päivähoito-oikeus on oikeus mennä tarhaan. Se on minusta mieluumminkin niinpäin, että on oikeus olla omien vanhempiensa kanssa. Jotenkin tuntuu siltä, että enää ei puhuta siitä, että on oikeus viettää aikaa omien vanhempiensa kanssa, vaan puhutaan siitä, että lapsi pitää saada pois kotoa, että kotona on niin huono olla. Minuun ovat ainakin monet perheet olleet yhteydessä ja sanoneet, että ”olenko minä huono vanhempi, kun minä en viekään 8 tunniksi päivässä lasta hoitoon, minä vietän hänen kanssaan laatuaikaa”.

Puhemies Paula Risikko: Vielä edustaja Myllykoski. Sitten puhujalistaan.

14.32 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Huhtasaari nosti kyllä tärkeän asian esille, mutta täytyy sanoa, että kaikilla meillä vanhemmilla ei ole sellaisia pedagogisia valmiuksia, jotta voimme tukea omia oppimisongelmaisia lapsiamme. Siinä mielessä toivotaan jatkossa subjektiivisen oikeuden osalta sitä, että vanhempien oman työmarkkinastatuksen vuoksi heiltä ei viedä pois tätä mahdollisuutta. Siihen pitää olla suomalaisessa yhteiskunnassa oikeutus, että ihminen voi saada tarvitsemaansa tukea. Minusta edustaja Niikko hyvin sanoi, että on kysymyksessä nimenomaan se, että mahdollistetaan.

Edustaja Vahasalolle: En aivan päässyt nyt... Että ”kaikki eivät tee kaikkea” ja että ”kun se on pullamössöä”, mutta samaan lauseeseen kuitenkin liititte sen, että pitää olla moni-

osaamista. Se olisi tärkeää, että jokainen [Puhemies koputtaa] osaa moninaisesti hoitaa lapsia, niin ettei vain yksi tee opetusta ja katsele, kun toiset pesevät peppuja.

Puhemies Paula Risikko: Myllykosken puheenvuoro sai kaksi vastauspuheenvuoroa vielä aikaiseksi täällä elikkä edustajat Huhtasaari ja Vahasalo, ja sitten kyllä puhujalistaan.

14.33 **Laura Huhtasaari ps** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Mikä on lapsen oikeus? Lapsen oikeus on saada hyvä lapsuus. Hyvä lapsuus ei tarkoita sitä, että äiti tai isä on kasvatustieteen tohtori tai että pedagoginen koulutus olisi jotenkin taattu siellä kotona. Hyvä lapsuus tarkoittaa sitä, että sinua rakastetaan, että sinut hyväksytään sellaisena kuin sinä olet ja että sinä saat ennen kaikkea huomiota omilta vanhemmiltasi, huoltajiltasi ja läheisiltäsi. Jokaisella lapsella on oikeus hyvään lapsuuteen. Millä tavalla päiväkoti tuo lapselle paremman lapsuuden kuin kotihoito? Ei sitä täällä voida päättää, että päiväkoti on parempi tai lastentarhanopettajat ovat parempia kuin oma vanhempi ja oma koti.

Mitä tulee tähän, kun meillä on nyt jokaisella lapsella oikeus saada se 20 tuntia ja meillä on hyvä neuvolajärjestelmä, niin sillä perusteella me voimme yksilöllisesti jokaiselle lapselle taata vielä lisää pedagogista ohjausta, mikäli neuvolassa tullaan ja ammattilaiset lastentarhassa tulevat siihen johtopäätökseen, että nimenomaan tämä lapsi, tämä yksilö, tarvitsee vielä vähän enemmän pedagogista hoitoa, ja silloin sitä myös myönnetään. [Puhemies koputtaa] Tässä pidetään siitä huolta.

14.35 **Raija Vahasalo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Myllykoskelle vastauksena, että tällä hetkellä kaikki tekevät kaikkea, kun ajatus on se, että kun kaikilla ammattiryhmillä on erilainen koulutus, joka tuottaa erilaista vahvaa osaamista, niin silloin me saamme paremman hyödyn siitä, kun jokainen tekee sitä tehtävää, mihin on kouluttautunut, ja sitten yhdessä, tillsammans, samanarvoisesti tiimissä saadaan tehtyä lapsen parhaaksi se työ, mihin on kouluttautunut. Ja tästä tavallaan on kysymys koko tässä hallituksen esityksessä.

Puhemies Paula Risikko: Sitten puhujalistaan.

14.36 **Jukka Gustafsson sd:** Arvoisa puhemies! Tässä lakiesityksessä korostetaan lapsen edun ensisijaisuutta. Oikein. Subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaaminen ja yli kolmevuotiaiden ryhmäkokojen kasvattaminen Sipilän hallituksen toimesta sotii kuitenkin räikeästi tätä periaatetta vastaan. Nyt käsillä olevassa laissa nämä heikennykset olisi tullut kumota. Subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajoittaminen on johtanut siihen, että kuntakohtaiset ratkaisut eroavat toisistaan. Kaikilla lapsilla ei ole enää yhtäläistä oikeutta laadukkaaseen varhaiskasvatukseen.

Kävin vanhoja asiantuntijapapereita lävitse tarkoituksella reilun kahden vuoden takaa, kun käsiteltiin sivistysvaliokunnassa tätä subjektiivisen oikeuden rajaamista. Jukka Mäkelä, lastenpsykiatri, lasten ja vanhempi—lapsi-suhteitten psykoterapeutti, erityisasiantuntija THL:stä, totesi näin kirjallisessa asiantuntijalausunnossaan:

”Lakimuutos tulee vähentämään suomalaislasten sosioemotionaalista hyvinvointia ja käynnistämään syrjäänjoutumisen kierteen uusille lapsille. Perustelen tätä kahden itsenäisen ilmiön kautta, joihin molempiin ehdotettu lakimuutos vaikuttaa haitallisesti. Ensimmäinen on, että yhteisöllisyyden kokemukset tutussa vertaisryhmässä ovat oleellisia lap-

sen aivojen kehitykselle. Lakimuutos tulisi oleellisesti vähentämään varhaiskasvatusryhmien yhtenäisyyttä. Toinen on, että perheen (erityisesti äitien) kokema vanhemmuuden tuki on tärkein suojatekijä lasten kaltoinkohtelua vastaan. Molempien ilmiöiden kannalta viime vuosien tieteellinen tutkimus on tuonut uutta tietoa, jonka varassa vanhoja näkökulmia on syytä tuulettaa."

Sitten hän jatkaa näin:

"Lapsen aivojen kehitykselle tärkeä moniulotteinen sosiaalinen ympäristö muuttuu ehdotuksen myötä oleellisesti heikommaksi. Tärkein aivojen kehitystä muovaava vaihe on aika ennen kouluikää. Aivot kehittyvät toiminnassa: vuorovaikutuksessa arjen ympäristöjen ja niissä olevien ihmisten kanssa. Ihmissuhteet ovat ihmisaivojen ensisijainen tehtäväkenttä ja siten ne myös suuntaavat aivojen kehitystä vahvimmin. Kun ihmissuhteet pysyvät hallittavina, aivot voivat keskittyä taitojen ja tietojen oppimiseen. Lapsi hyötyy merkittävästi varhaisista ryhmäkokemuksista, joissa ryhmä säilyy tuttuna. Tuttuus lisää hallinnan tunnetta; vaihtuvuus kuormittaa sitä ja nostaa lapsen stressitasoa. Stressitason nousu vähentää kykyä sosiaalisuuteen."

Arvoisa puhemies! Voi kun minä niin tykkään tekstistä mutta joudun lopettamaan tässä kohtaa. Tämä oli myöskin kannanotto nyt vähän tähän keskusteluun päivähoidon, kotien, vanhempien kasvatuksesta. Haluan kuitenkin sanoa sen, että minustakin on hieno asia, jos lasten vanhemmat haluavat kasvattaa ja hoitaa lastaan, mutta tässä tulee nyt vahvasti todettua se tieteellisten tutkimusten pohjalta, mikä tällaisen lapsiryhmän merkitys kasvun kannalta on.

Arvoisa puhemies! Tämä varhaiskasvatuksen kehittäminen on meille sosiaalidemokraateille yksi tärkein prioriteetti. Laadukas ja kaikkien lasten ulottuvilla oleva varhaiskasvatus antaa lapsille hyvän ponnahduslaudan ponnistaa elämässään eteenpäin. Toki tämä varhaiskasvatus on sitten myöskin tämän päivän tuki ja turva lasten vanhemmille yhdistää työ ja muu elämä fiksulla tavalla.

Sain lain valiokuntakäsittelyn aikana olla aika raskaissa tilanteissa, kun kuuntelin, kuinka asiantuntija toisensa jälkeen sanoo saman: vuonna 2015 tehtyihin merkittäviin heikennyksiin olisi pitänyt puuttua. No, ei puututtu. Me tarvitsemme varhaiskasvatuksen kokonaisuudistuksen mutta ei niin, että ratkaisematta jäävät suurimmat varhaiskasvatuksen epäkohdat.

Suomalaisen varhaiskasvatuksen mallin vahvuus on ajatus siitä, että kasvatus, opetus ja hoito ovat tasapainossa. Tältä pohjalta on syytä nostaa varhaiskasvatuksen henkilöstön koulutus- ja osaamistasoa ja pedagogisia valmiuksia huomioiden kaikki henkilöstöryhmät. En tiedä, miten sen osaisin nätisti sanoa, mutta kyllä lain valmistelun yhteydessä epäkunnioittavasti kohdeltiin lastenhoitajia ja sosionomeja. Valiokunta kuitenkin omassa työssään minun mielestäni onnistui kohtuullisen hyvin tältä osin paikkaamaan hallituksen onnetonta esitystä tästä näkökulmasta, mutta on se syytä edelleenkin vahvasti todeta, että huonosti oli laki valmisteltu ja tavallaan valuvikoja siihen jäi, minkä takia sosiaalidemokraatit tekivät merkittäviä pykälämuutosesityksiä, jotka ekassa käsittelyssä hävisimme: pykälämuutos subjektiivisen päivähoito-oikeuden palauttamiseksi, pykälämuutos vuorohoidon järjestämiseksi eka- ja tokaluokkalaisille, pykälämuutos psykologipalveluiden saamiseksi varhaiskasvatukseen, pykälämuutos sosionomin kelpoisuudesta toimia varhaiskasvatuksen opettajana lisäkoulutuksella: opettajan pedagogiset opinnot.

Arvoisa puhemies! Kaiken tämän jälkeen joudun toteamaan sen, arvoisa puhemies, että esitän tämän hallituksen esityksen hylkäämistä. [Kokoomuksen ryhmästä: Oho!] Siinä on

varhaiskasvatuslaki, kakkoslaki, kolmoslaki, neloslaki ja viides laki eli hallituksen esitys 40. Näin. [Timo Heinonen: Synkkää olisi lapsille, jos menisi läpi!]

14.43 **Pilvi Torsti sd:** Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa on käynyt hyvin esiin, kuinka varhaiskasvatuksessa on kolme mega-asiaa, jotka ovat tärkeitä ja ylitse muiden. Tärkeää on lasten tasa-arvo ja yhdenvertaisuus eli kaikkien lasten yhtenäinen subjektiivinen varhaiskasvatusoikeus kaikkialla Suomessa. Tärkeää on varhaiskasvatuksen laatu, ja laatu rakentuu sellaisista asioista kuin ryhmien koko, aikuisten määrä, varhainen ongelmiin puuttuminen ja henkilöstön osaaminen ja koulutus. Laatuun vaikuttavista tekijöistä saamme myös jatkuvasti tutkimustietoa. Ja tärkeää on vielä se, että mahdollisimman moni lapsi osallistuu varhaiskasvatukseen. Tähän liittyy pitkän aikavälin tavoitteemme maksuttomasta varhaiskasvatuksesta osana kaikille lapsille kuuluvaa koulutuspolkua. Siis kolme asiaa: yhdenvertaisuus, varhaiskasvatuksen laatu ja kaikkien lasten osallistuminen.

Arvoisa puhemies! Suomalainen varhaiskasvatus on ollut maailman tasolla huippua. Olemme olleet jopa radikaali edelläkävijä siinä, miten suhtaudumme lapseen ja lapsen kykyihin. Mallimme, niin sanottu educare-malli, on kerännyt kiinnostusta jo pitkään, ja se on myös todettu aika toimivaksi. Muutama vuosi sitten olimme maailman ykkösiä kansainvälisessä 50 maan vertailussa, ja ehkä se meidän vakuuttavuutemme on nimenomaan liittynyt tähän tutkimuslähtöisyyteen.

No, tätä maailman parasta mallia nykyhallitus on niin sanotusti uudistanut rapauttamalla ensin yhdenvertaisuutta, kun lapset jaettiin kahteen kastiin, niin sanottuihin 20-tuntisiin sen perusteella, ovatko vanhemmat kotona joko työttömyyden tai muun syyn takia, ja muihin lapsiin. Laatua on heikennetty suurentamalla ryhmäkokoja ja vähentämällä aikuisten määrää ryhmissä. Eli kyllä tämä kolmen vuoden uudistustyö on heikentänyt lasten yhdenvertaisuutta ja varhaiskasvatuksen laatua, aivan niin kuin meidän erinomaista työtä tekevä valiokunnan puheenjohtaja Tuomo Puumala tuossa aiemmin keskustelussa tunnusti.

Nyt meillä on sitten tämä laki. Lain ensimmäisen käsittelyn jälkeisten äänestyksien jälkeen on selvää, että laki ei korjaa näitä perustavanlaatuisia megaongelmia. Se ei korjaa subjektiivista oikeutta kaikille lapsille, se ei korjaa ryhmäkokoasetusta, eikä se myöskään tuo varhaiskasvatukseen kaivattua erityistukea ja lisäosaamista varhaisesta puuttumisesta. Henkilöstön osaamistason ja koulutustason nostaminen olisi edellyttänyt huolellista valmistelua sen sijaan, että hallituksen esitys tuotiin eduskuntaan muodossa, joka on kurjalla tavalla ja tarpeettomasti luonut jännitteitä henkilöstön keskuuteen ja jopa riskeeraa henkilöstön saatavuutta tulevina vuosina ja jättää täysin auki tarvittavan ja merkittävän lisäkoulutuksen rahoituksen ja sisällön.

Arvoisa puhemies! On siis ristiriitaista ja perusteetonta säätää uusia muutoksia ja sinänsä kannatettavia tavoitteita, jos tasa-arvon ja laadun kannalta perustavanlaatuisia heikennyksiä ei ensin korjata. Tämän lain sijaan tarvitsemme pitkäjänteisen varhaiskasvatuksen kokonaisuudistuksen, siis sellaisen tulevaisuusuudistuksen, jonka lähtökohtana ovat nämä kolme mega-asiaa, joista kaikki puhuvat: lasten yhdenvertainen asema, varhaiskasvatuksen laatu ja kaikkien lasten osallistuminen.

Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Gustafsson totesi, varhaiskasvatuksen kehittäminen on SDP:n tärkeimpiä prioriteetteja. Laadukas ja kaikkien lasten ulottuvilla oleva varhaiskasvatus antaa lapsille hyvän pohjan ponnistaa elämässä eteenpäin, ja perheille se on tuki ja turva työn ja muun elämän yhteensovittamisessa. SDP:llä on selkeät ydinkohdat, jotka ovat ohjanneet työtämme myös tämän lain käsittelyssä: Pitkän aikavälin tavoitteena on teh-

dä varhaiskasvatuksesta maksutonta — se nostaisi eurooppalaisittain alhaista varhaiskasvatuksen osallistumisastetta merkittävästi. Haluamme kaikille lapsille subjektiivisen oikeuden kokoaikaiseen varhaiskasvatukseen — kyse on nimenomaan lapsen oikeudesta ja edusta. Haluamme uudistaa lapsiryhmien ja varhaiskasvatuksen ammattilaisten välisen ryhmäkokosääntelyn — tavoitteena sellaiset ryhmäkoot, jotka mahdollistavat jokaisen lapsen yksilöllisten tarpeiden huomioinnin. Ja haluamme ulottaa varhaiskasvatukseen sellaisen erityistuen, joka meillä jo peruskoulussa on, mutta ei tässä varhaisessa vaiheessa, vaikka kaikki vannovat varhaisen puuttumisen nimiin. Haluamme edelleen kehittää tätä suomalaista mallia, jossa kasvatus, opetus ja hoito ovat tasapainossa — nimenomaan educare-mallia, joka maailmallakin tunnetaan. Tältä pohjalta on syytä nostaa varhaiskasvatuksen henkilöstön koulutus- ja osaamistasoa ja pedagogisia valmiuksia, ja todellakin huomioiden kaikki henkilöstöryhmät. Yhdyn edustaja Gustafssonin ehkä lievään suruunkin siitä, millaisessa muodossa tämä laki näiden henkilöstöryhmien näkökulmasta todella tänne eduskuntaan tuotiin. Ja totta kai haluamme kehittää lähikoulupolkua myös lähipäiväkotien osalta jatkossa.

Arvoisa puhemies! Sosiaalidemokraattiset edustajat sivistysryhmässä esittivät ensin valiokunnassa ja sitten täällä lain ensimmäisessä käsittelyssä todella perustavanlaatuisia muutoksia lakiesitykseen, jotka edustaja Gustafsson kävi läpi. Käsittely teki selväksi, että voimaan tullessaan hallituksen esitys jättää ratkaisematta suurimmat varhaiskasvatuksemme epäkohdat, jotka on tässä nyt useaan kertaan käyty läpi. Lisäksi henkilöstön työnkuva-, koulutus-, osaamis- ja kelpoisuuspykälät olivat ohuesti valmisteltu kokonaisuus. Kuten valiokunnan mietinnössä todettiin, ”valiokunta toteaa, että keskustelua henkilöstörakennepykälästä on osaltaan lisännyt hallituksen esityksen yksityiskohtaisten perustelujen epäonnistunut muotoilu”. Lisäksi esitys ei tuo mitään etenemispolkua kohti maksutonta varhaiskasvatusta.

Arvoisa puhemies! Kävimme pitkän pohdinnan siitä, miten suhtaudumme lakikokonaisuuteen tässä kakkosvaiheen käsittelyssä. Näkemyksemme on, että tämä laki nykytilanteessa jatkaisi ristiriitaista varhaiskasvatussäätelyä, koska siitä puuttuvat kaikki listatut megaluokan asiat. Tämä jatkaa jonkinlaista laput silmillä -työtapaa, jossa mennään eteenpäin eikä korjata ensin sitä, mikä on jäänyt rikkinäiseksi.

Arvoisa puhemies! Tarvitsemme todellisen pitkäjänteisen varhaiskasvatusuudistuksen, jonka johtotähtenä on todellinen lapsen etu eli yhdenvertaisuus, laatu ja kaikkien osallistuminen. Sen vuoksi kannatan edustaja Gustafssonin tekemää hylkäysehdotusta ja kannatan samalla edustaja Elorannan aiemmin tekemiä lausumaehdotuksia vastalauseen mukaisina.

14.50 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Kun kuunteli entistä sosiaalidemokraattista opetusministeriä Jukka Gustafssonia, niin tuli olo, että SDP on parempi oppositiossa kuin hallituksessa. Ette te vaka-lakia tehneet, kun teillä oli opetusministerin salkku. Nyt esitätte valtavasti hyviä ja sinänsä tärkeitä asioita, kun teillä ei ole opetusministerin salkkua eikä hallitusvastuuta eikä myöskään taloudellista vastuuta. Siitä toki hallitusvastuussakaan ette niin kovin suurta huolta kantaneet. [Jukka Gustafsson: Miten niin?] Ja mitä vielä, lopuksi entinen opetusministeri, sosiaalidemokraattien edustaja Gustafsson esittää koko varhaiskasvatuslain hylkäämistä. Ihmettelen, sillä tämä hallitus jää historiaan siitä, että tämä hallitus saa aikaiseksi tähän maahan varhaiskasvatuslain, lain, joka nostaa lapsen edun kaiken varhaiskasvatuksen suunnittelun ja toteuttamisen keskiöön, lisäksi lain, jossa nostetaan lapsen suojeleminen kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä ensimmäistä ker-

taa lain tasolle jo varhaiskasvatuksessa päiväkotien arjessa, lain, jossa varhaiskasvatuksen laatua parannetaan henkilöstön osaamis- ja koulutustasoa nostamalla, ja lain, jossa tiedonkulkua päiväkodin ja perheiden välillä parannetaan.

Sinänsä olen samaa mieltä siitä, että ryhmäkokoja olisi aina mukava pienentää. Tämä on itse asiassa aika ikuisuuskysymys ollut. Olen siis itse entinen opettaja, ja niin kauan on puhuttu peruskoulujen ryhmäkokojen rajaamisesta lailla. Ei sitä ole tässä eduskunnassa tehty, ja hallituksessa näinä vuosina, kun itse olen tässä talossa ollut, ovat itse asiassa olleet kyllä kaikki tämän salin puolueet vasemmistoliitosta sosiaalidemokraattien kautta RKP:hen. Ei yksikään hallitus ole sitä tehnyt, että olisi perusopetuksen ryhmäkoko rajattu, mutta kaikki puolueet vuoron perään ovat sitä pitäneet esillä. [Pia Viitanen: Tämä hallitus kasvatti ryhmäkokoja!] — Itse asiassa tämän hallituksen aikana on talous laitettu kuntoon, [Jukka Gustafsson: Ai jaa!] niin kuntatalous kuin valtiontalouttakin merkittävällä tavalla, ja tällä hetkellä on mukava saada kuulla kunnista niitä uutisia, mitä esimerkiksi Vantaalta tuli, että Vantaa on päättänyt nostaa päiväkodin henkilökunnan, lastentarhanopettajien ja lastenhoitajien, palkkoja ja panostaa tätä kautta varhaiskasvatukseen lisää saadakseen koulutettua hyvää, osaavaa henkilökuntaa lisää. Toivottavasti tämä viesti ja tämä toimintatapa leviää muihinkin kuntiin. Monet kunnat ovat myös palauttaneet ryhmäkoot aiemmalle tasolle sen jälkeen, kun kuntatalous on sen mahdollistanut. Kun kunnilla ei enää mene niin huonosti, niin on muutos tehty. Näin toimi muun muassa oma kotikuntani, piskuinen Loppi. Meillä muutaman vuoden oli käytössä isompi ryhmäkoko. Saman tien, kun talous mahdollisti sen, me palasimme siihen pienempään ryhmään, ja toivottavasti pystymme tulevaisuudessa entisestään pienentämään näitä opetusryhmiä niin varhaiskasvatuksessa päiväkodissa kuin koulussa aina lukioon asti.

Eli silloin, kun talous on kunnossa, niin valtiontalous kuin kuntatalous, voidaan panostaa näihin asioihin, joista olemme varmasti kaikki yhtä mieltä, että haluamme tarjota mahdollisimman paljon, mahdollisimman laadukasta, mahdollisimman hyvää varhaiskasvatusta kaikille. Sen takia kokoomuskin on asettanut tavoitteeksi, että meillä tulevaisuudessa olisi maksuton varhaiskasvatus, jossa ei enää kenenkään kohdalla jäisi maksuista kiinni se, että päästään varhaiskasvatuksen piiriin. Ja kun täällä salissa vihreät antoivat ymmärtää, että jollain tavalla meidän varhaiskasvatus, subjektiivinen päivähoito-oikeus olisi tällä hetkellä lapsen oikeus, eihän se sellainen tällä hetkellä Suomessa ole, vaan se oikeushan on nimenomaan vanhemmilla, jotka tekevät sen ratkaisun lapsensa puolesta, pääseekö lapsi päiväkotiin varhaiskasvatuksen piiriin vai ei. [Eduskunnasta: Hyvä pointti!] Aika harvassa tilanteessa lapsia on pakotettu varhaiskasvatukseen. Yleensä ne ovat tapahtuneet huostaanottojen kautta, ja silloin ollaan poikkeuksellisen vakavissa tilanteissa. Mutta jos vanhemmat itse päätyvät siihen ratkaisuun, että he eivät halua käyttää varhaiskasvatuksen palveluita, osaavaa henkilökuntaa, erityisosaamista ja muuta siellä, niin silloin ei lapsella ole oikeutta niihin, vaikka se olisi sen lapsen etu. Tämä kannattaa kyllä tässäkin keskustelussa esillä pitää. Sen takia on varmasti perusteltua myös kokoomuksen tavoitetta viedä eteenpäin siinä, että meillä esiopetusta varhennettaisiin vaikkapa kaksivuotiseksi niin, että jo 5-vuotiaat lapset tulisivat oikeutetuiksi esiopetukseen, joka voisi olla kaksivuotinen. Mielestäni keskustan esitys tälläisestä pienten koulusta on sekin varsin tervetullut, ja se toteuttaisi nimenomaan sitä pienen lapsen oikeutta eikä vain sitä, että oikeus on vanhemmilla käyttää näitä palveluita.

Itse olen samaa mieltä, mitä tässä keskustelussa on esille tuotu, että koti on kyllä lapsille hyvä paikka ja vanhemmat, isät ja äidit, isovanhemmat ja muut läheiset siinä ovat tärkeitä

kasvattajia. Mutta kyllä itse alleviivaan sitä, että erittäin tärkeässä roolissa tänä päivänä on myös koulutuksen saanut ammattitaitoinen henkilökunta, ja siksi itse halusin alleviivata sitä, että joissain tilanteissa on vain hyvä, että lapsi saa muitakin aikuisia siihen lähelle, ja mielellään sellaisia, jotka ovat koulutettuja siihen. Sen takia tässä varhaiskasvatuslaissa nyt vahvistetaan lapsen etua ja koulutetun henkilöstön määrää niin, että 2030 mennessä kaksi kolmasosaa henkilökunnasta on korkeasti koulutettuja eli joko korkeasti koulutettuja lastentarhanopettajia tai varhaiskasvatuksen sosionomeja. Eli silloin meillä on taattu se, että meillä on myös varhaiskasvatuksessa korkeasti koulutettua, huippuosaavaa ammattikasvattajaa. Tämän nimeen itse asiassa vannomme aika usein, kun puhumme Pisa-tuloksistakin, eli tuomme esille sen, että Suomessa on panostettu opettajien koulutukseen, siihen, että Suomessa on korkeasti koulutetut opettajat.

Tämä varhaiskasvatuslaki on hieno. En ymmärrä, miksi tämä kannattaa kokonaan haudata, [Puhemies: Aika!] niin kuin sosiaalidemokraatit esittivät, vaan mielestäni tämä kannattaa viedä maaliin ja... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

14.58 **Hanna Sarkkinen vas:** Arvoisa puhemies! Vasemmistoliitto näkee laadukkaan varhaiskasvatuksen ennen kaikkea lapsen oikeutena. [Timo Heinonen: Se on perheen oikeus!] Tätä tukee myös nyt käsiteltävä varhaiskasvatuslaki, jossa korostuu pedagoginen näkökulma ja lapsen oikeus oppimiseen. Varhaiskasvatuslaissa on paljon hyvää mutta myös merkittäviä puutteita. Oikeus varhaiskasvatukseen ei voi olla riippuvainen lapsen huoltajan työmarkkinatilanteesta tai lapsen kotikunnasta. Nyt kotikunnasta riippuen lapsella voi olla oikeus joko täyteen varhaiskasvatukseen tai osapäiväiseen varhaiskasvatukseen. Tämä on alueellista eriarvoisuutta.

Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatuksella on merkittävä rooli lasten taustoista johtuvien erojen tasoittamisessa, myöhempien oppimisongelmien estämisessä sekä vanhemmuuden ja lapsiperheiden arjen tukemisessa. Hallituksen päätös rajata varhaiskasvatusoikeutta onkin ollut suuri virhe, jota ei tällä lailla valitettavasti korjata.

Arvoisa puhemies! Laadukas ja lähipalveluna saatava varhaiskasvatus on myös yksi tärkeimmistä keinoista edistää työelämän tasa-arvoa ja erityisesti naisten työssäkäyntiä. Varhaiskasvatuksen laatuun on kuitenkin vaikuttanut heikentävästi hallituksen päätös kasvattaa lapsiryhmiä. Uudessa varhaiskasvatuslaissa ei valitettavasti peruta hallituksen päätöstä kasvattaa ryhmäkokoja. Ryhmäkokoja olisikin nyt lakimuutoksen yhteydessä pienennettävä. Myös subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaus on johtanut ryhmäkokojen kasvamiseen, sillä se on kasvattanut osa-aikaisessa hoidossa olevien lasten määrää. Osa-aikaisesti varhaiskasvatuksessa olevien lasten ryhmien suhdeluku on merkittävästi heikompi kuin kokopäiväisissä ryhmissä, mikä on lasten yhdenvertaisuuden kannalta suuri ongelma. Jatkossa henkilöstömitoituksen on oltava sama riippumatta siitä, kuinka paljon lapsi on varhaiskasvatuksessa.

Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatuksen laadun takaa koulutettu ja moniammatillinen henkilöstö. Lain sisältämä henkilöstön koulutustason nosto on kannatettava tavoite, sillä riittävän pedagogisen koulutuksen saaneella henkilöstöllä on tutkimuksissa osoitettu olevan positiivinen yhteys lapsen kehitykseen. Henkilöstön pedagogisten taitojen lisäksi myös lastenhoitoon liittyvä osaaminen on oleellinen osa päiväkotien arkea. Varhaiskasvatuksen moniammatillinen tiimi varmistettaisiin säätämällä henkilöstörakenteesta niin, että yhdellä kolmesta olisi kasvatustieteiden tutkinto, yhdellä kolmesta sosionomin tutkinto ja yhdellä kolmesta soveltuva sosiaali- ja terveysalan tai kasvatusalan tutkinto eli lastenhoi-

tajan pätevyys. Lakiesityksessä ei perustella, miksi ylempi ammattikorkeakoulututkinto rajataan pois päiväkodin johtajan kelpoisuudesta, vaikka tutkinto antaa valmiudet johtajana toimimiseen. Johtajan kelpoisuus pitäisikin olla sekä kasvatustieteiden maisterilla että ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneella sosionomilla. Valitettavasti nämä esityksemme henkilöstörakenteesta hävisivät lain ensimmäisessä käsittelyssä.

Hallituksen esityksen ongelmana on, että siinä ei ole riittävästi arvioitu henkilöstörakenteen muutoksen vaikutuksia lastenhoitajien työllisyyteen. Lastenhoitajien määrän arvioidaan lakiesityksessä vähenevän 9 000 henkilön verran, mutta tarkempi analyysi vähennyksen vaikutuksista puuttuu. Vasemmistoliitto näkee tärkeänä, että lastenhoitajille räätälöidään oma muutosturva esimerkiksi jatkokouluttamisen helpottamiseksi, sillä muuten lakiesitys voi johtaa lastenhoitajien mittaviin irtisanomisiin ja työttömyyteen.

Arvoisa puhemies! Entistä useampi lapsi tarvitsee varhaiskasvatusta perinteisen virka-ajan ulkopuolella. Lakiesityksessä esitetään vuorohoidon järjestämisestä pykälä, joka on voimassa olevaan lakiin nähden uusi. Pykälä selkeyttää kuntien velvollisuutta vuorohoidon järjestämiseen. Kuitenkin vuorohoidon käytännöissä on esimerkiksi epäsäännöllisen rytmin vuoksi paljon erityispiirteitä, jotka tulisi ottaa paremmin huomioon, jotta lapsen oikeus varhaiskasvatukseen toteutuisi yhdenvertaisesti riippumatta siitä, onko lapsi hoidossa virka-aikaan vai vuorohoidossa. Myös vuorohoidon henkilöstön työhyvinvoinnin turvaamisessa ja osaamisen kehittämisessä on tunnistettava vuorohoidon erityispiirteet. Vuorohoitoa olisi kehitettävä myös pienten koululaisten palveluna, jotta esimerkiksi vuorotyötä tekevät tai toisella paikkakunnalla työskentelevät tai opiskelevat vanhemmat eivät joutuisi jättämään 7—8-vuotiaita pitkiksi ajoiksi yksin kotiin.

Arvoisa puhemies! Lakiesitys ei paranna riittävästi erityistä tukea tarvitsevien lasten oikeuksia, vaikka varhaiskasvatus tarjoaa hyvät mahdollisuudet varhaiseen tukeen ja ongelmien ennaltaehkäisyyn. Lakiin on lisättävä kolmiportaisen tuen malli esi- ja perusopetuksen tavoin. Lasten ja perheiden tuen vahvistaminen varhaiskasvatuksessa vaatii myös psykologien vahvempaa roolia muiden koulutusasteiden tavoin.

Vain muutama prosentti tehostetun ja erityisen tuen tarpeessa olevista lapsista on tällä hetkellä yksityisen varhaiskasvatuksen piirissä, mikä kertoo lasten systemaattisesta syrjinnästä erityisen tuen tarpeen perusteella. Myös yksityiset palveluntuottajat on velvoitettava antamaan lapselle tämän tarvitsema erityinen tuki, jotta lapsen yhdenvertaiset oikeudet toteutuvat palveluntuottajasta riippumatta.

Arvoisa puhemies! Ennen yksityiset päiväkodit olivat lähinnä pieniä, esimerkiksi vaihtoehtoista pedagogiikkaa tarjoavia yhdistyksiä ja säätiöitä. Nyt me voimme puhua päiväkotibisneksestä, kun isot, suuria voittoja tavoittelevat kotimaiset ja ulkomaiset ketjut valtaavat vauhdilla alaa. Esimeriksi lapsiasiavaltuutettu on esittänyt huolensa taloudellisen voiton tavoittelusta varhaiskasvatuksessa. Yksityisen päiväkodin hoitosopimuksessa saatetaan määrätä esimerkiksi niin, että jos lapsella ilmenee tarvetta erityiseen tukeen tai hoitoon, hoitosopimus voidaan purkaa. Tällaiset ehdot asettavat lapset eriarvoiseen asemaan eivätkä ole lapsen edun mukaisia. Lisäksi kaupallisissa päiväkodeissa henkilöstöllä on keskimääräistä pienemmät palkat. Vasemmistoliiton mukaan varhaiskasvatuslaissa olisi säädettävä voitontavoittelun kiellosta yksityisessä varhaiskasvatuksessa, aivan kuten perusopetuslaissa jo tehdään.

Arvoisa puhemies! Vasemmistoliiton pitkän aikavälin tavoitteena on siirtyminen maksuttomaan varhaiskasvatukseen. Tähän päästään siirtymällä ensin kaksivuotiseen velvoittavaan esikouluun 5—6-vuotiaille. Kaksivuotinen esikoulu vahvistaisi entisestään varhais-

kasvatuksen ja perusopetuksen yhteistyötä sekä helpottaisi lapsen koulutaipaleen aloittamista. Opinpolkua on kehitettävä alkupäästä tekemällä esi- ja alkuopetuksesta joustava kokonaisuus, jossa eri-ikäiset lapset voivat edetä yhdessä yksilöllisempään tahtiin kankean, lapsen syntymävuoteen perustuvan jaottelun sijasta. Myös lähipäiväkodin merkitys on lähikoulun tavoin tunnustettava.

Arvoisa puhemies! Edellä mainituilla perusteilla kannatan edustaja Elorannan tekemiä lausumaesityksiä sekä esitän Vasemmistoliiton vastalauseen mukaiset seitsemän lausumaehdotusta.

15.05 **Sari Multala kok:** Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatus on tutkitusti koulupolun vaikuttavimpia vaiheita. Laadukas varhaiskasvatus tasaa perhetaustasta johtuvia eroja, tukee lasta tämän kognitiivisten ja sosiaalisten taitojen oppimisessa sekä luo edellytyksiä koulupolun aloittamiselle.

Olen erityisen iloinen, että nyt vihdoin eduskunta on säätämässä uutta varhaiskasvatuslakia, jolla vihdoin saatetaan loppuun hallinnonalan siirto sosiaali- ja terveysministeriön alaisuudesta opetusministeriön alaisuuteen ja vahvistetaan samalla lapsen oikeutta laadukkaaseen varhaiskasvatukseen ja nostetaan henkilöstön koulutustasoa. Varhaiskasvatuksesta tulee vihdoin osa koulutus- ja kasvatusjärjestelmää. Tämä on osoitus siitä, että yhteiskunta tunnustaa vihdoin varhaiskasvatuksen merkityksen.

Arvoisa puhemies! Varhaiskasvattajat tekevät päivittäin äärimmäisen tärkeää työtä lasten tulevaisuuden eteen. Uusi varhaiskasvatuslaki vahvistaakin moniammatillista työotetta varhaiskasvatuksessa. Henkilöstörakenteen muutos astuu täysin voimaan vasta vuonna 2030. Pitkä siirtymäaika mahdollistaa muutoksen toteuttamisen vähitellen ja luonnollisen kehityksen kautta.

Haluan vielä muistuttaa, että vaikka kelpoisuusvaatimuksia muutetaan, kukaan, joka tällä hetkellä saa kelpoisuuden lastentarhanopettajan tehtäviin, ei tule sitä tämän lainmuutoksen myötä menettämään. Lain tavoitteena on siis vahvistaa moniammatillisuutta ja parantaa jokaisen varhaiskasvatuksessa työskentelevän ammattilaisen mahdollisuuksia toteuttaa omaa osaamistaan lapsen edun parhaaksi.

Arvoisa puhemies! Kevään aikana on käyty useaan otteeseen keskustelua varhaiskasvatuksen henkilöstön palkkauksesta. On totta, että varhaiskasvatuksen henkilöstön palkkaus on jäljessä työn vaativuudesta. Palkkauksesta ei päätä kuitenkaan eduskunta. Kunnissa meillä päättäjillä on mahdollisuus vaikuttaa tähän epäkohtaan. Meillä Vantaalla lastentarhanopettajien palkkaukseen on tartuttu toden teolla. Huolia liian matalasta palkkaustasosta on esitetty poliittisten päättäjien taholta jo useampaan otteeseen, ja nyt olemmekin nostamassa paitsi lastentarhanopettajien myös lastenhoitajien ja erityislastentarhanopettajien palkkoja. Varhaiskasvattajat ovat palkkansa ansainneet.

Arvoisa puhemies! On totta, että tämäkään laki ei kaikkia tarpeita varhaiskasvatuksen uudistamiseksi tyhjiksi tee. Jatkossa meidän tulisikin tarkastella varhaisen tuen malleja ja niiden kirjaamista lainsäädäntöön. Ennaltaehkäiseminen ja varhainen puuttuminen ovat myös taloudellisesti kustannustehokkaita keinoja oppimisvaikeuksien ja syrjäytymisen tunnistamissa ja ennaltaehkäisyssä. Usein juuri oppimisvaikeudet voidaan havaita jo hyvin varhaisessa vaiheessa, ja ongelmiin on helpompi puuttua niiden alkulähteillä.

Se, miten tuki varhaiskasvatuksessa järjestetään, ei kuitenkaan ole sellainen kysymys, jonka voisi ratkaista tuosta noin vain eduskuntakäsittelyn aikana. On pohdittava tarkkaan lapsen etu ensisijaisena mielessä, kuinka tuki järjestetään niin, että kasvatuskumppanuus

perheen kanssa toteutuu ja esimerkiksi neuvoloiden kanssa tehtävä yhteistyö otetaan huomioon. On pohdittava erityislastentarhanopettajan rooli sekä muiden ammattiryhmien, kuten psykologien, tarve ja asema tuen toteuttamisessa varhaiskasvatuksessa. Tämän uudistuksen tarve on myös hallituksen esityksessä tunnistettu ja myös sivistysvaliokunnan mietinnössä todettu lausuman muodossa.

Kuten edustaja Heinonen, minäkin todella ihmettelen sitä, että vaikka käytännössä kaikki tässä laissa tehdyt muutokset lapsen edun ensisijaisuudesta, kiusaamisen ehkäisyn nostamisesta lakiin ja varhaiskasvatuksen henkilöstön koulutustason nostosta ovat lähes kaikkien eduskuntapuolueiden kannattamia tavoitteita, ollaan oppositiosta ja erityisesti tänään sosiaalidemokraateista valmiita kaatamaan koko lakiesitys.

Hallitus antaa sellaisia esityksiä, joiden sisällöstä on pääkohdiltaan yhteisymmärrys kaikissa hallituspuolueissa. Sen vuoksi, vaikka yksi puolue tai vaikka useita yksilöitä monista puolueista olisi ollut esimerkiksi sitä mieltä, että subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden rajaus tulisi poistaa, ei sitä voida toteuttaa ilman enemmistön yksimielisyyttä. On mielestäni kuitenkin erikoista vastustaa koko lakia, vaikka tässä yhteydessä tehdyt muutokset ovat teidän omienkin sanojenne mukaan askelia oikeaan suuntaan.

Mitä tulee ryhmäkokoihin, on myös selvennettävä se, että ryhmäkokoja säännellään asetuksella, ei lailla. Omana toiveenani olisi tulevaisuudessa tilanne, jossa ryhmäkokojen sääntelystä voitaisiin luopua, koska kuntien taloudellinen tilanne olisi hyvä ja päättäjien ymmärrys riittävän henkilöstön määrästä olisi parantunut. Jos lähtökohtana olisi tarpeenmukainen kasvattajien määrä lapsen edun mukaisesti eikä tiukka henkilöstömitoitus, olisi suunta mitä todennäköisimmin sama kuin Ruotsissa, jossa ryhmässä on vähemmän lapsia, vaikka ryhmäkokoja ei säännellä. Ryhmäkokojen kehitystä tulee kuitenkin seurata valtakunnallisesti ja tarvittaessa puuttua ja ensisijaisesti esimerkiksi osa-aikaisten lasten ryhmäkokoihin.

Lopuksi on kuitenkin todettava, että vaikka kehitettävää varhaiskasvatuksessa edelleen jää, on tämä laki ehdottomasti askel oikeaan suuntaan. Lapsen edun ensisijaisuus on periaate, jota meidän on jatkossakin kaikessa lainsäädännössä pyrittävä kaikin keinoin edistämään.

Puhemies Paula Risikko: Ja sitten vastauspuheenvuoro, edustaja Gustafsson. Otetaan ihan kohta listalle takaisin.

15.11 **Jukka Gustafsson sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri lapsen edun ensisijaisuuden takia me olemme kajonneet tähän subjektiiviseen oikeuteen, ryhmäkokoihin ja tähän kolmiportaiseen tukeen. Myöskin henkilöstön koulutus on meille varmasti yhtä tärkeä kuin muillekin, mutta olemme korostaneet myöskin sitä, että paitsi että lastentarhanopettajien määrää tulee lisätä, tulee myös pitää huolta myöskin sosionomien ja lastenhoitajien pedagogisen koulutustason nostamisesta.

Edustaja Multala käytti asiallisen puheenvuoron. En tiedä, miten olisi pitänyt suhtautua edustaja Heinoseen, kun hän ekan minuutin, kaksi päästi höyryt irti niin, että hänen päätehtävänsä oli hyvin henkilökohtaisella tasolla käydä entisen opetusministeri Gustafssonin kimppuun. Pidin sitä hyvin epäasiallisena. Kun on nyt keskusteltu kiusaamisesta, niin ministerinä ulkopuolelta hallitusohjelman valmistelin muun muassa koulujen työrauhapaketin, joka sai valtavan hyvän tuen eduskunnasta, opettajilta, Opettajien Ammattijärjestöltä. Mutta enemmän minua lämmittää, kun minä liikun ympäri Suomea, kun tavalliset ihmiset

vieläkin pysäyttävät [Puhemies koputtaa] ja sanovat, että kyllä te, Gustafsson, [Puhemies koputtaa] olitte hyvä opetusministeri, niin että kyllä minä kestän nämä Heinosen [Puhemies: Aika!] herjat täällä kuin mies.

Puhemies Paula Risikko: Sitten mennään puhujalistalle.

15.13 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd:** Arvoisa puhemies! Minä olen käynyt viimeisen puolentoista vuoden aikana kahdeksassa päiväkodissa sen jälkeen, kun oman kaupunkini valtuusto päätti yhden äänen enemmistöllä luopua subjektiivisesta päivähoito-oikeudesta ja suurentaa ryhmäkokoja. Valitettavasti olimme edustaja Mikkosen kanssa hävinneellä puolella, joka todella hävisi tämän äänestyksen, ja toivon, että edustaja Mikkosen kanssa käymme uuteen taistoon heti kun mahdollista, koska se oli todella huono päätös, ja se on nyt näkynyt myöskin siellä arjessa.

Näiden kahdeksan päiväkotivierailun aikana minä olen jututtanut kymmeniä työntekijöitä ja lähes saman verran myöskin vanhempia siitä, miten he ovat nyt kokeneet nämä heikennykset meillä. Ja lähes kaikissa päiväkodeissa — ei ihan kaikissa sen takia, että joissakin ei ryhmäkokoja pystynyt esimerkiksi niiden tilaratkaisujen takia suurentamaan, joten nämä heikennykset eivät sillä tavalla pystyneet vaikuttamaan niissä — lähes kaikissa näissä päiväkodeissa, joissa kävin, sekä vanhemmat että työntekijät kokivat toiminnan laadun heikentyneen tämän kaupunginvaltuuston päätöksen myötä.

Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatuksen tavoitteenahan tulee aina olla lapsen paras, ja lapsen paras saavutetaan aina laadukkaan toiminnan kautta, ja lapsen etu on se, että varhaiskasvatuksessa on aikuisia riittävästi, niin että lasten yksilöllinen huomioiminen ja yksilöllinen ohjaus mahdollistuu. Vain tällä tavalla voidaan tukea jokaisen lapsen persoonallista kasvua ja kehitystä.

Eri puolilta Suomea on viime aikoinakin kuulunut surullisia kertomuksia siitä, miten nämä suuret ryhmäkoot vaikeuttavat arjessa laadukasta toimintaa. Monin paikoin varhaiskasvatuksen henkilöstö on kertonut, ettei toisi omaa lastaan omalle työpaikalleen varhaiskasvatukseen, sillä siellä on aivan liian levotonta eikä siellä ole aikuisilla riittävästi aikaa huomioida lapsia yksilöllisesti. Myös monelle työntekijälle tämä ammatti-indentiteetin ja todellisuuden välinen ristiriita on niin suuri, että he pohtivat ammatin vaihtamista. Tämmöisessä tilanteessa ei palkkakaan auta, jos työ tuntuu siltä, että se on liukuhihnatyötä, niin kuin eräs varhaiskasvatuksen työntekijä minulle omasta tuntemuksestaan kertoi. Samaa kertovat myöskin vanhemmat. Vanhemmat haluaisivat, että varhaiskasvatuksessa olisi aikaa huomioida jokainen lapsi omana persoonana, mutta se ei ole mahdollista liian suurissa ryhmissä. Erityisesti tästä kärsivät paljon apua ja tukea tarvitsevat sekä arat ja syrjään vetäytyvät lapset.

Kun keskustelin vanhempien ja ammattilaisten kanssa, niin yksi yhteinen huoli oli molemmilla: eli molemmat kokevat hankaluutena sen, että lapsiryhmät muuttuvat koko ajan osittain sen takia, että subjektiivisesta päivähoito-oikeudesta on luovuttu ja siellä on eripituisia hoitoaikoja lapsilla ja osa tulee ja osa menee ja joudutaan vaihtamaan ryhmästä toiseen joskus jopa päivittäin. Tämä vaikeuttaa sosiaalisten taitojen oppimista, ja toisaalta tämä lisää myöskin levottomuutta, ja vanhempien mukaan se levottomuus siirtyy jopa sinne kotiin sitten illalla.

Minä olen todella pettynyt, ettei näihin laadun kannalta kaikkein tärkeimpiin asioihin tässä lakiesityksessä ole minkäänlaisia ratkaisuja nyt haettu tai etsitty, eikä tämä lakiesitys

kyllä korjaa kaikkein perustavanlaatuisimpia laatupuutteita varhaiskasvatuksessa tällä hetkellä. Siksi nämä lakiesityksen hyvätkin tavoitteet jäävät kyllä toteutumatta. Ne eivät voi toteutua, jos nämä edellä mainitut perusasiat eivät ole kunnossa. — Kiitos.

15.17 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Lapsen etu on tärkeintä. Myös varhaiskasvatuslakia uudistettaessa se on itsestäänselvä asia.

Salissa on puhuttu paljon kodin ja perheen merkityksestä lapselle. Perussuomalaiset ovat aina alleviivanneet kodin ensisijaista merkitystä lapselle, aivan kuten Huhtasaari, Meri ja Niikko toivat selvästi esille täällä salissa.

Olemme käsitelleet tätä lakia perusteellisesti sivistysvaliokunnassa ja kuunnelleet suuren määrän asiantuntijoita. Täällä salissa ensimmäisessä käsittelyssä pidettiin suuri määrä puheenvuoroja. Perussuomalaiset esittivät monta pykälämuutosta, jotka ansiokkaasti edustaja Saviokin toi esille äsken, liittyen suuriin ryhmäkokoihin ja kelpoisuusvaatimuksiin.

Olen monesti kysynyt ministeri Grahn-Laasoselta, onko sosionomitaustaisilla lastentarhanopettajilla ja lastenhoitajilla huoli työpaikoistaan ja onko tämä huoli aiheellinen. Aivan suoraa vastausta en ole vielä tähän saanut. Kelpoisuusvaatimusten tiukentaminen vaikeuttaa entisestään myös kuntien mahdollisuutta saada pätevää henkilökuntaa, ja varsinkin alle 3-vuotiaiden kohdalla tarvitaan syliä, tarvitaan hoitavia käsiä. Tähän ei ole tulossa parannusta, päinvastoin, puhumattakaan vanhempien lasten asemasta. Nimittäin ryhmäkoot voivat hetkellisesti nousta todella suuriksi, ja henkilökunnan määrä kuitenkin on pieni niihin suhteutettuna. Kysymys kuuluukin: kuinka henkilökunta tulee jaksamaan tässä tilanteessa?

Palkkojen alhaisuudesta vastuullisessa työssä varhaiskasvatuksessa on puhuttu vuosikaudet, mutta puheen tasolla tämä on pysynyt. Tietenkään eduskunta ei määrää palkkoja, mutta eduskunta voi määrätä suuntaa ja antaa ohjeistusta, niin että myös ammattijärjestöt heräävät tähän asiaan tiukemmin.

Perussuomalaiset tulevat myös esittämään kahta lausumaa, jotka on jaettu sinne pöydille. Kiusaaminen on valitettavasti myös päiväkodeissa jonkunnäköinen ongelma. Olemme käsitelleet lukiolakia ja myös todenneet, että peruskoulussa kiusaamista tapahtuu paljon. Mutta päiväkodeissa tätä tapahtuu myös, ja on hyvä, että tässä varhaiskasvatuslaissa on huomioitu tämä. Mutta perussuomalaiset haluavat vielä vahvistaa lausumalla tätä asiaa. Luenkin nämä kaksi lausumaa, joita perussuomalaiset ehdottavat: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, että varhaiskasvatuksen henkilökunnan perus- ja täydennyskoulutuksessa otetaan nykyistä merkittävästi enemmän huomioon kiusaamisen ehkäiseminen.” Ja toinen lausuma: ”Eduskunta edellyttää, että tarkistettaessa varhaiskasvatuksen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksia huomioidaan työllisyyden edistäminen.” Ja toivon tietysti kannatusta näille lausumille sitten, kun äänestetään. — Kiitos.

15.21 **Sari Multala kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän ja edelliseen puheenvuoroon on ihan nopeasti todettava, että asiantuntijakuulemisissa on vahvasti painotettu sitä, että nimenomaan henkilöstön pedagogisen osaamisen nosto parantaa niitä edellytyksiä huolehtia lapsista, niin pienistä kuin vähän vanhemmistakin, ja antaa laadukasta varhaiskasvatusta ja selvitä niistä tilanteista, jotka välillä ovat haastavia.

Mitä tulee tilapäisiin poikkeamiin, mitä piti jo aikaisemmin korostaa, niin tästä sivistysvaliokunta on lausunut erittäin painokkaasti, että lain tasolla määritellyt tilapäiset poikkeamat henkilöstömitoituksesta voivat olla vain tilapäisiä, eivät siis jatkuvia ja päivittäisiä, ku-

ten nyt tällä hetkellä välillä on tilanne. Tätä valiokunta myös edellyttää seuraamaan, jotta asiaan voidaan tulevaisuudessa puuttua paremmin kuin tällä hetkellä.

Puhemies Paula Risikko: Sitten mennään puhujalistaan.

15.22 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Näistä uuden varhaiskasvatuslain sisältämistä muutoksista on keskusteltu laajasti jo viime viikolla tämän lain ensimmäisen käsittelyn yhteydessä ja myös tänään näistä on käyty erittäin hyvää keskustelua ja äänestettykin viime torstaina.

En käy näitä yksityiskohtia enää juuri toistamaan, mutta totta kai tässä täytyy vielä nostaa esille tämä ryhmäkokoasia, josta laajaa keskustelua on käyty sekä kokopäiväisessä hoidossa olevien lasten osalta että erityisesti näiden osa-aikaisten ryhmien, joissa voi olla tosiaan jopa 39 lasta, ja näistä henkilöstömitoituksista poikkeaminen toimintapäivän aikana, mistä äskenkin edustaja Multala toki mainitsi, että siihen on mietinnössä kiinnitetty huomiota. Mielestämme lakiin olisi pitänyt tehdä aika paljonkin tiukempi kirjaus siitä, miten paljon ja miten nopeasti näihin poikkeamiin tulisi reagoida. Myös henkilöstön kelpoisuusvaatimukset ovat aivan aiheellisesti herättäneet laajaa keskustelua. Edustaja Elomaa toi tässä hyvin edellä perussuomalaisten näkemyksiä esille.

Meitä huolestuttaa tätä päiväkodeissa erittäin arvokasta työtä valitettavan pienellä palkalla tekevän henkilöstön asema, erityisesti lastenhoitajien asema mutta muunkin henkilökunnan asema, tähän uuteen lakiin sisältyvän siirtymäkauden kuluessa ja erityisesti sen päättymisen jälkeen. Täällä on puhuttu paljon tästä lastenhoitajien työllisyystilanteesta, ja itse jaan myös tämän huolen, että ei eläköitymisen kautta pystytä läheskään kaikkia väheneviä vakansseja sitten paikkaamaan. Eli sitä henkilökuntaa uhkaa kyllä joiltakin osin valitettavasti myös työttömyys. Mielestämme tähän työllisyyden edistämiseen on kiinnitettävä vahvaa huomiota, kun tätä varhaiskasvatuslakia nyt ollaan uudistamassa. Kuten toin esille, pysyvä ja tehtäväänsä sitoutunut henkilökunta on myös lasten etu, ja se on tietysti meidän kaikkien lainsäätäjien ensisijainen tavoite.

Kuten edustaja Elomaa tässä toi edellä esille, kiusaaminen on vakava ongelma myös päiväkodeissa. Siihen on puututtava kaikin käytössä olevin keinoin. Muuten suuri riski on se, että kiusaaminen jatkuu mahdollisesti myös peruskoulussa. Sitä emme tietenkään halua.

Ottaisin kantaa vielä lyhyesti tähän edustaja Heinosen esille tuomaan kaksivuotiseen esiopetukseen, jota myös edustaja Sarkkinen puheenvuorossaan käsittääkseni tuki. Tämä on kyllä mielestäni varsin ylimitoitettu vaatimus ja tavoite. Kyllä lapsen tulee voida olla myös kotona, jos vanhemmat sen parhaaksi katsovat. Viisivuotiaan tai jopa vielä nelivuotiaan lapsen, jotka olisi tämän esityksen myötä vietävä varhaiskasvatukseen, kohdalla pidän sitä kyllä aivan liian suurena muutoksena. Kyllä nykyinen järjestelmä on siltä osin hyvä.

Arvoisa puhemies! Kannatan lopuksi näitä edustaja Elomaan tekemiä lausumaehdotuksia.

15.26 **Leena Meri ps:** Arvoisa puhemies! Äsken kerroin perussuomalaisten ajatuksia siitä, mistä muun muassa edustaja Huhtasaari käytti aiemmin puheenvuoron, että lapsella on oikeus olla kotona ja oikeus viettää vanhempiensa kanssa aikaa. En nyt tässä henkilön nimeä mainitse, mutta sain sähköpostin isoisältä, jolla on 12 lasta, ja hän kiitti puheenvuorosta ja toteaa: ”Lapsen paras paikka on ja pitäisi olla kasvaa kotona ja saada valmiuksia

koulutielle ja elämään. Ei kollektiivisessa vieraassa ympäristössä välttämättä jaeta niitä kodin arvoja ja ohjeita, joita jokaisen vanhemman tulisi jakaa omille perillisilleen. Perheiden tukijärjestelmät, joita veronmaksajat maksavat, tulisi ohjata apua tarvitseville vanhemmille ja lapsille." Kiitän palautteen lähettäjää, ja minusta on mukava huomata, että ihmiset seuraavat näitä keskusteluita, mitä mieltä me kukakin olemme. Itse henkilökohtaisesti jaan perussuomalaiset arvot siitä, että annetaan perheiden päättää, mikä heille on parasta, ja annetaan heille ne palvelut, mitä he sitten tarvitsevat. Ei päätetä täällä heidän puolestaan, mitä palveluita he tarvitsevat, koska me emme suinkaan ole täällä yliholhoojia vaan yritämme olla täällä kansan syvä ääni.

Olen ehdottomasti samaa mieltä tuosta ryhmäkoosta. Olen Hyvinkäällä tässä jokin aika sitten jutellut yhden lastentarhanopettajan kanssa, ja hän sanoi, että totta kai hän katsoo, että olisi mukava saada joskus niitä palkankorotuksiakin — ja tämä täytyy meillä Hyvinkäällä uudestaan ottaa keskusteluun, ovatko ne kohdallaan, eivätkä ne ole — mutta hän sanoi, että kun ne ryhmäkoot saisi paikoilleen, että hän on niin väsynyt ja on paljon lapsia ja hän haluaisi antaa heille syliä ja aikaa, mutta kun aikaa ei ole. Lisäksi hän korosti sitä, että on hienoa, että jokaisella on riittävä koulutus, mutta hän korosti sitä, että on velvollisuus tehdä tiettyjä suunnitelmia ja raportteja ja niihin täytyy käyttää tietty tuntimäärä viikossa. Minusta se on aika erikoista, että on pakko istua tekemässä jotain vaikka viisi tuntia, jos se raportti on valmis, että siihen kuuluu tämmöinen tietynlainen raportointi. Näin hän kertoi. — Ja Multalan on ihan turha pyörittää päätänsä, koska näin hän minulle kertoi. Ei ole syytä epäillä ihmistä, joka tekee tätä työkseen joka päivä.

Sitten haluaisin vielä kiinnittää siihen huomiota, että me olemme jotenkin unohtaneet sen ihmisyyden ja sen, mitä on olla sopiva ja osaava. Minusta jokaiseen ammattiin pitäisi löytää sellainen ihminen, joka on motivoitunut, joka haluaa tehdä sitä työtä ja joka rakastaa lapsia, ja jokainen vanhempi haluaa tämmöisen turvallisen, hyvän ihmisen lähelle lapsensa hoitoon. Me olemme lähteneet korostamaan sitä, että jokaisella pitää olla tohtorinhattu päässä ennen kuin hän voi lasta hoitaa, ja minä olen siitä henkilökohtaisesti todella huolestunut, koska se rakkaus ja välittäminen ja huolenpito on kaikkein tärkeintä.

Oli erittäin hyvä, että perussuomalaisten edustajat Savio ja Elomaa ottivat äsken tuon kiusaamisen esille.

Minun on pakko ottaa semmoinen asia esille, joka minua järkytti eilen, kun katsoin Ylen ajankohtaisohjelmaa, ja se ei nyt liity tähän päivähoitoasiaan suoraan, mutta lastenhoitoon. Siellä oli yhdistyksen kautta tukihenkilö, joka oli sitten käyttänyt näitä tukihenkilöinä olleita lapsia seksuaalisesti hyväkseen. Minua järkytti se, miten tutkitaan tämmöiset taipumukset. Mietin, että vaikka olisi minkälaisia koulutuksia, niin meidän täytyy entistä enemmän kiinnittää huomiota, ketkä ovat sopivia ihmisiä — kaikki eivät sovellut lastenhoitoon, kaikki eivät sovellu eläintenhoitoon, kaikki eivät sovellu lääkäriksi, kaikki eivät opettajiksi — kuka soveltuisi mihinkin ammattiin. Meillä on nykyisin vain nämä numerot mielessä, ja se minua huolestuttaa. Minusta se ohjelma eilen oli todella ahdistava. Tämän halusin ottaa tässä vielä puheeksi.

Odotan edustaja Mäkipään puhetta, koska juttelin hänen kanssaan. Hän katseli tuossa erään kunnan kyselyitä, mitä vanhemmat halusivat lastenhoidolta, ja siellä kyllä oli — oliko nyt Jyväskylän kunnan tutkimus — että haluttiin hyvää ja turvallista paikkaa, jossa oli aikaa lapselle, eikä niinkään semmoisia, että kuinka paljon hän päivän aikana on parempi kuin vieruskaverinsa osaamaan ja muistamaan. Mäkipää varmaan kertoo näistä, hän oli

erittäin hyvin sieltä löytänyt. Odotan ilolla. Olemme ehdottomasti samaa mieltä, että rakas syli ja koti on oikein hyvä paikka lapselle.

15.30 **Sari Multala kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pakko nyt todeta, että on hienoa, kun minun päänpudistamisestani pystytään tulkitsemaan, mitä mieltä minä olen. Olen täsmälleen samaa mieltä siitä, että sitä, kuinka kauan esimerkiksi varhaiskasvatussuunnitelman tekemiseen tai kirjaamiseen käytetään aikaa, ei ole tietenkään tarkoituksenmukaista säännellä lain tasolla tai edes työnohjauksellisesti. Tärkeintä on se, että ymmärretään, että esimerkiksi sen varhaiskasvatussuunnitelman tekeminen alkaa siitä, kun lapsi tulee sinne päiväkotiin. Siinä tarvitaan kaikkien varhaiskasvatuksen ammattilaisten osaamista, lastenhoitajien, sosionomitaustaisten ja yliopistokoulutettujen kandidaattitaustaisten osaamista, jotta kaikilta osin se pedagoginen osaaminen tulee hyödynnettyä.

Kuitenkin täytyy sanoa myös se tässä, että ei kai tässä ole kysymys mistään kodin tai varhaiskasvatuksen paremmuudesta, vaan varhaiskasvatuslailla säädellään nimenomaan sitä päiväkodeissa tapahtuvaa kasvatusympäristöä ja sitä, minkälaista se on.

Puhemies Paula Risikko: Vastauspuheenvuoro, edustaja Meri, ja sitten mennään puhujalistalle.

15.31 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minun oli pakko kertoa henkilökohtaisia ja perussuomalaisia ajatuksia siitä, miltä tämä salikeskustelu joidenkin osalta kuulostaa. Kuulostaa siltä, että kaikki lapset täytyisi viedä jonnekin paikkaan, missä kaikki ovat todella todella koulutettuja, ja se on niin kuin tärkeintä.

Mikäli, edustaja Multala, tämä on tarkoitus, ettei vietetä tiettyä aikaa jossakin raportoimassa, niin silloin täytyisi eduskunnan mietintövaliokunnan antaa selkeitä ohjeita, koska jos käytännössä se on valunut siihen, että täytyy viikossa käyttää tietty aika suunnittelemiseen, jos ei ole enää mitään suunniteltavaa, niin silloinhan tämä on mennyt ihan päälaelleen ja silloin esimerkiksi sivistysvaliokunta voisi mietinnössään todeta, että annetaan ohjeita sinne kentälle, koska silloin tuntuu olevan epäselvää, mikä on lainsäätäjän tahto, jos korostetaan suunnitelmia ja raportteja.

Puhemies Paula Risikko: Mennään puhelistalle.

15.32 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! On erinomainen asia, että tämä varhaiskasvatusasia saatiin nyt opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnon alle, mikä on positiivinen asia, koska kasvattaminenhan on todellakin opetustoimintaa ihan vauvasta vaariin saakka.

Hieman olen ihmetellyt tämän keskustelun sävyä siinä mielessä, että tuntuu siltä, että lapset pitäisi saada yhteiskunnan vastuulle mahdollisimman äkkiä. Kyllä se vanha ikiaikainen totuus on, että isä ja äiti ovat lapsen tärkeimmät kasvattajat ja se on se varhaiskasvatus. Pienen lapsen turvallisin elämä on varmasti kotona isän ja äidin luona. Olkoot pedagogit mitä mieltä tahansa, niin tätä ikuista totuutta te ette, byrokraatit, pysty koskaan kumoamaan. Isä ja äiti ovat lapsen parhaita hoitajia aina. On tapauksia totta kai, ja sääntöihinhän kuuluu aina poikkeus. Se on sillä keinoin, että jos jossakin perheessä on ongelmia, niin totta kai ne sen lapsen kotikaupungissa tai kotikunnassa huomioidaan ja hänelle sitten räätä-

löidään sen mukainen hoito-ohjelma, että se on lapsen parhaaksi. Totta kai. Sitähän jo lakikin velvoittaa, ja tässä maassa kuitenkin lakeja vielä noudatetaan.

Mitä tulee kuntien taloudelliseen asemaan, niissäkin on eroja, sen me tiedämme, mutta olen kuitenkin ihmetellyt sitä, että kun näiden kuntien taloudellista asemaa yritetään parantaa kaikin käytettävissä olevin keinoin erilaisia hankkeita viemällä eteenpäin, niin ainakin oppositio on kunnostautunut vastustamaan kaikkea. Jos kaikelle sanoo ei, niin todennäköisesti päässä on umpikuja, josta ei enää ulos pääse. Sitä minä olen syvästi ihmetellyt ja sitä, että kun isä ja äiti lasta kasvattavat... Uskallan sanoa ihan kokemuksesta, itsekin pienenä lapsena joskus ollut ja kotona ollut, isä ja äiti hoitaneet ja kasvattaneet, että en minä sitä huonona pitänyt. Ja olen seurannut pienen tyttärentyttäreni kehitystä siinä ympäristössä, missä hän kasvaa, ja olen ihan satavarma, että isä ja äiti ovat sen pienen parhaita kasvattajia, ihan varmasti. Jos joku muuta väittää, olen valmis keskustelemaan tästä vaikka YK:n päämajassa milloin vain. Olen valmis siihen väittelyyn milloin vain.

Tällainen keskustelu, että yhteiskunta on tästä hommasta vastuussa... Silloin kun ihmiselle viranomainen on lähin omainen, silloin ovat asiat todella huonosti. Käykää tutustumassa tuossa Rautatieasemalla vaikka perjantai-iltana. Siellä on näitä kasvatettavia, joilta puuttuu isä ja äiti. Ei varmasti viranomainen kasvata heitä yhtään. Se vie sitten yöksi jonnekin säilöön ja vähän aikaisemmat putkaan selviämään. Sekö se on tämän suomalaisen yhteiskunnan tavoite?

Meillä asiat ovat tässä maassa kuitenkin aika hyvin, voin sanoa, että keskimäärin ihan erittäin hyvin muihin maailman maihin verrattuna. Se on totta, että maailmassa on hätää kärsiviä lapsia valtava määrä, mutta sille me emme tässä talossa ikävä kyllä mahda kuin hyvin vähän jotakin auttaa niitä lapsia, jotka siellä maassa ovat. Jos kuvitellaan, että me saamme lakeja säätämällä yhteiskunnan vastuuseen lastenhoidosta ja kasvatuksesta, niin se on kyllä väärä tie. Se tukee hyvin sitä lapsen elämää ja varhaista elämää, mutta se minua sattuu sydämeen, että isän ja äidin osuutta tässä on ikään kuin vähätelty, että sitä ei tunnuta enää tunnustettavankaan ollenkaan. Tästä olen hyvin pahoillani.

15.35 **Emma Kari vihr:** Arvoisa puhemies! Ehkä se iso ongelma, josta minä toivoisin, että tässä salissa pystyttäisiin myös keskustelemaan, on se, että Suomessa osallistutaan varhaiskasvatukseen Euroopan heikoimmin, ja me tiedämme tutkimustuloksista, että laadukas varhaiskasvatus parantaa lasten oppimismahdollisuuksia ja vähentää lapsen syrjäytymisriskiä. Tämä ei ole asia, mikä on mielipidekysymys. Tätä on tutkittu todella, todella paljon. Me olemme siinä tilanteessa, jossa suomalaisten lasten oppimistulokset heikentyvät ja lasten oppimiserot kasvavat, eli kyllä meidän pitää silloin vastuullisina päättäjinä miettiä, mitkä ovat ne keinot, joilla me pystymme tasoittamaan niitä esteitä, joita eri lasten eteen tulee. Erityisesti tästä syystä oli kyllä ilo kuulla, että myös kokoomus on tullut vihreitten esityksen taakse siinä, että esikoulu pitäisi kaksivuotistaa.

Arvoisa puhemies! On kyllä aika surullista ja vetää hiljaiseksi, kun kuuntelee sitä keskustelua, mitä täällä käydään. Se vastakkainasettelu, jota täällä luodaan rakastavan kodin ja rakastavien vanhempien ja sitten ammattilaisten antaman pedagogisen ja tavoitteellisen varhaiskasvatuksen välillä, on aivan turha. Ne ovat kaksi täysin eri asiaa, aivan samalla tavalla kuin kouluissa annettava opetus ja kodin antama rakkaus ovat kaksi täysin eri asiaa. Emme me ajattele, että nämä ovat toisensa poissulkevia, vaan ne molemmat ovat asioita, jotka ovat lapsen edun mukaisia ja rakentavat lapsen hyvinvointia. Ja nehän ovat asioita, joita meidän pitäisi täällä tukea.

Minä olen samaa mieltä siitä, että tämä laki on paljon odotettu ja äärimmäisen tärkeä. Siinä on paljon kannatettavia asioita, kuten varhaiskasvatuksen laadun korostaminen, kuten lapsen edun korostaminen, ja ehkä sen takia juuri pettymys oli niin suuri, kun niitä asioita ei korjattu, joista oikeastaan kaikki asiantuntijat tuntuivat olevan samaa mieltä. Tasa-arvoinen päivähoito-oikeus, pienempien ryhmäkokojen palauttaminen ovat nimenomaan lapsen etu. Tässä kokoomuksen ryhmästä aikaisemmin vihjattiin, että tämä on jotenkin vihreitten keksimä asia. Ei tämä ole vihreitten keksimä asia, vaan asiantuntijat ovat olleet tästä lähes yksimielisiä, ja meidän pitäisi näitä asioita tehdä nimenomaan asiantuntijoiden näkemysten pohjalta. Nämä olivat myös niitä asioita, kuten täällä valiokunnan jäsenet ovat todenneet, jotka tuotiin toistuvasti valiokuntien kuulemisissa esille.

Perustukset on laitettava kuntoon, ennen kuin taloa lähdetään rakentamaan, ja sen takia, arvoisa puhemies, teen seuraavan lausumaesityksen:

”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvoston asetuksella palautetaan varhaiskasvatuksen henkilöstömitoitus ja ryhmäkoot vuoden 2014 tasolle.”

15.38 **Hanna Halmeenpää vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Heti alkuun kannatan edustaja Karin tekemää lausumaesitystä.

Vihreät ovat kantaneet huolta lastenhoitajien jatkokoulutusmahdollisuuksista ja kolmiportaisen tuen resursseista. Tämä lakiesitys on edelleen sinänsä kannatettava, mutta me vaiheistaisimme asiat hieman toisin ja myös palauttaisimme oikeuden kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen kaikille lapsille ja ryhmäkoot sekä henkilöstömitoituksen hallituskautta edeltävälle tasolle.

On huolestuttavaa, että kaikkein tehokkaimmat keinot taata laadukas varhaiskasvatus jokaiselle lapselle eli kokopäiväinen varhaiskasvatusoikeuden rajauksen poistaminen, ryhmäkokojen pienentäminen ja henkilöstömitoituksen vahvistaminen eivät ole olleet hallituksen työlistalla. Laadukkaalla ja kohtuullisesti mitoitetulla varhaiskasvatuksella on kuitenkin tärkeä merkitys lasten yhdenvertaisten mahdollisuuksien sekä muun muassa syrjinnän ehkäisyn näkökulmasta. Laatu, jota tähän lakiesitykseen on monin eri tavoin kirjattu, ei valitettavasti täysimääräisesti voi toteutua ennen kuin perusasiat ja tuo kohtuullinen mitoitus, riittävä henkilöstö lapsiryhmien kokoon nähden ja lasten tasapuolinen kohtelu täysimääräisesti toteutuvat.

Arvoisa puhemies! Olen täysin samaa mieltä kuin edeltävä puhuja siitä, että se, huolehtiiko ja rakastaako vanhempi lastaan, ei mitenkään ole ristiriidassa sen kanssa, että lapsi saa varhaiskasvatusta myös päiväkodissa silloin, kun perhe katsoo sen olevan tarpeen. Olen itse puolisoni kanssa kaikki lapseni hoitanut kotona niin pitkään kuin se on talouden ja työnhoidon kannalta ollut mahdollista, ja sen jälkeen, toistaiseksi yhtä lukuun ottamatta, kaikki lapseni ovat saaneet myös varhaiskasvatusta päivähoidossa, ja tämä yhdistelmä on mielestäni ollut erinomainen. Tässä laissa ei esitetä vaatimusta siitä, että jokaisen vanhemman olisi vietävä lapsi päivähoitoon mahdollisimman varhain. Olen ihmetellyt niitä puheenvuoroja, joissa näin on epäilty tapahtuvan.

Arvoisa puhemies! Päiväkotihenkilöstön huoli työpaikoistaan on ymmärrettävää, varsinkin tässä tilanteessa, jossa hallitus on pistänyt käytäntöön merkittävät leikkaukset heidän työpaikoillaan. Erityisesti lastenhoitajien huoli mahdollisuudesta jatkokouluttautua on keskeinen kysymys. Siirtymäajan päättyessä meillä on potentiaalisesti tuhansia hoitajia, joilla on uhka tulla irtisanotuksi työstään. Esityksen osalta hoitajien ammattitaidon tulevaisuus ja mahdollisuudet jatkokoulutukseen tulisi kirjata konkreettisemmin, jotta myös las-

tenhoitajat voisivat varmistua omasta tulevaisuudestaan varhaiskasvatuksen ammattilaisina.

Lapsen edun huomioon ottaminen tässä lakiesityksessä nostetaan omaksi pykäläkseen, jolloin sen on ajateltu korostavan lapsen etua varhaiskasvatuksen järjestämisessä ja päätöksenteossa. Tämä on erittäin tärkeää. Pykäliin muun muassa kirjataan, että lasta tulee suojella kiusaamiselta, väkivallalta ja muulta häirinnältä. Lakia tarkennetaan siltä osin, että jatkossa lapsi saisi yhtäläisesti osallistua myös ruokailuun muiden lasten kanssa riippumatta siitä, millaista varhaiskasvatusaikaa lapsi käyttää, onko hän kokopäiväinen vai osa-aikainen. Kunnassa on myös oltava jatkossa tarvetta vastaavasti erityislastentarhanopettajan palveluita.

Arvoisa puhemies! Merkittävä epäkohta lakiesityksessä puolestaan on tukeen liittyvien säädösten puute. Vihreät pitävät tärkeänä, että varhaiskasvatuslakiin sisällytetään lapsen erityisen tuen järjestämistä koskevat säännökset. Lähtökohdanhan tulisi olla lapsen oikeus oikea-aikaiseen, riittävään ja tarkoituksenmukaiseen tukeen niin julkisissa kuin yksityisissä varhaiskasvatuspalveluissa. Tulisi pikaisesti säätää perusopetuslaissa jo olevan kolmiportaisen mallin kaltainen tai sitä vastaava erityisen tuen malli sovellettuna varhaiskasvatusympäristöön.

Uusi varhaiskasvatuslaki painottaa ansiokkaasti lapsen etua ja jokaisen lapsen oikeutta yhdenvertaisuuteen ja syrjimättömyyteen. On kuitenkin tärkeä huomioida, että tälläkin hetkellä meillä on lapsia, joiden kohdalla tuo yhdenvertaisuus ei toteudu, ja erityisesti tämä koskee eri vähemmistöihin kuuluvia lapsia. On kuitenkin aiheellisesti kiitettävä hallitusta siitä, että muotoilua kielivähemmistöistä on tarkennettu siten, että äidinkielenään jotain saamen kieltä puhuvien lasten varhaiskasvatuksen toteuttaminen lapsen omalla äidinkielellä on nyt selvemmin laissa todettu.

Lapsen näkökulmasta on tärkeää, että tämä lakiesitys vie asioita monin tavoin parempaan suuntaan. Tehtävää kuitenkin jää paljon, ellei korjauksia tehdä niihin kohtiin, joita korjattaviksi on esitetty.

15.44 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa rouva puhemies! Tulla rakastetuksi ja rakastaa on jokaisessa perheessä etuoikeus, ja sen pitää olla eittämättä selvä asia. Tässä hallituksen esityksessä ei puututa rakastamiseen tai rakkauden määrään perheissä vaan tällä pyritään mahdollistamaan sitä, että jokaisella lapsiperheellä on oikeus saada lapselleen varhaiskasvatus ja lapsella on oikeus varhaiskasvatukseen. Se on hyvä ja lähtökohtaisesti oikea periaate.

Mutta haluan tämän sanoa erityisesti perussuomalaisille, [Laura Huhtasaari: Täällä ollaan!] että ei kannata mustamaalata sitä asiaa, mikä ei ole mustamaalautettavissa. Me voimme täältä oppositiosta asiaperustein arvostella sitä, mitä puutteita tässä on. Mutta pitää nähdä se, että tunteisiin vetoava populismi ei ole kyllä eduskunnan arvovallalle sopivaa käyttäytymistä. [Laura Huhtasaari: Älä sitten tee sitä!]

Haluan kiittää hallitusta tässä lakiesityksessä olevasta kiusaamiseen puuttumisesta, vaikka kritisoinkin sitä, että ryhmäkoot ovat edelleen isot ja on aika hankalaa puuttua kiusaamiseen, jos ei ole resursseja. Mutta se, että se tulee nyt lakiin mukaan, antaa jokaiselle perhepäivähoidosta vastaavalle kunnalliselle perhepäivähoidon johtajalle kuitenkin semmoisen pienen lykkäävän ja kuntapäättäjille sellaisen selkänojan, että he voivat kunnallispäättäjinä vaatia oman perhepäivähuoltonsa osalta sitä, että meidän päiväkodeissa kiusaa-

miseen puututaan. Tämä on hyvä avaus, ja siitä kyllä on annettava täysi kiitos, että se tulee nyt tekstiin mukaan.

Mutta se, että me jätämme resurssit tälle tasolle, mihinkä ne on leikattu, on kyllä enemmän kuin synti. Se vie lapsilta sen oikeuden näihin kaikkiin hyviin tarkoituksiin, mitä on. Pitää ymmärtää, että köyhyys periytyy samalla tavoin kuin työstatus, sosiaalinen asema eikä saisi olla mahdollisuutta siihen, että lapsi jää vaille varhaiskasvatusta.

Minä olen painottanut täällä omissa puheenvuoroissani sitä, kuinka tärkeätä on, jos eivät vanhempien omat pedagogiset valmiudet osaa arvioida asiaa, vaikka he kuinka rakastaisivat lastaan, nähdä oppimisongelmia. Minä en oikeastaan tiedä mitään muuta parempaa keinoa kuin sen, että meitä, joilla on oppimisvaikeuksia, autettaisiin jo ennen peruskouluun siirtymistä, jotta meille annettaisiin sellaista tukea, joka mahdollistaisi meille paremmat mahdollisuudet edetä opiskelu-uralla. Meitä kädellisiä oppijoita on tässä maassa runsas joukko, ja me olemme käyneet keskustelua siitä, kuinka se poikien syrjäytymisen määrä on suurempi kuin kellään muulla. Kysymys on siitä, että villit ja pikkuisen opetukseen miedosti suhtautuvat oppilaat olisivat tarvinneet jo jotakin apua aikaisemmassa vaiheessa.

Mutta, arvoisa rouva puhemies, edustaja Hoskonen — no, nyt en käytäkään ruutia, kun hän ei ole enää salissa.

Se, mitenkä meillä raportoidaan, että menee näiltä ihmisiltä aikaa siihen työajasta, on meidän säädöstemme tekemä pakko. Meidän pitää jokaisesta toimenpiteestä, joka liittyy lapseen, raportoida. Se on lapsen oikeuden takia tehty vaatimus, jotta voimme todeta, että jokainen, joka toimii lapsen kanssa, on velvollinen ilmoittamaan, mitä toimenpiteitä hänen lapselleen tehdään. Erityisen tarkkaan säädeltyä tämä on justiin huostaan otettujen lasten osalta: missä on huostaan otettuja lapsia, on erittäin tarkkaan rajattu, että sitä raportointia pitää olla. Se on oikeusturvan kannalta niiden huostaan otettujen lapsien ja heidän vanhempiensa osalta lakiin säädettyä, ja siitä me emme pääse karkuun.

15.49 **Laura Huhtasaari ps:** Arvoisa puhemies! Täällä salissa sanotaan, että ”eihän sinne päiväkotiin tietenkään tarvitse viedä lasta”, mutta sitten samaan aikaan sanotaan, että ”eihän nyt kuitenkaan kaikilla vanhemmilla ole pedagogista pätevyyttä tai muuten kykyä tähän ja sitten on vielä niitä lapsia, jotka tarvitsevat erityistä tukea, eikä vanhemmat sitä aina tunnista”. No, se on tietenkin ihan totta, että vaikka olisit fysiikasta väitellyt tohtoriksi, niin et välttämättä tunnista oman lapsesi erityistarpeita, ja sen takia meillä on loistava neuvolajärjestelmä, jossa nämä pitää saada kiinni, niin että me voimme jokaista pientä lasta tukea oikealla tavalla. Jokainen lapsi on yksilö, sen takia heitä pitää käsitellä yksilöinä. Ja samaan aikaan kun sanotaan, että ”kyllä me arvostamme myös kotihoitoa”, niin sitten vedotaan siihen, että ”mutta asiantuntijoiden mielestä päiväkotiin kuitenkin pitäisi viedä, kun siellä on ammattilaiset ohjaamassa lapsia ja tulokset ovat niin paljon parempia”. Eli kun tällä tavalla luodaan painetta niille kotiäideille, jotka ovat tehneet tämän valinnan, niin samaan aikaan keskustellaan siitä, että kuitenkin asiantuntijoiden mielestä pitäisi viedä lapset päivähoitoon, tällä tavalla voitaisiin paremmin taata heille tulevaisuus, ja tämähän ei alkuunkaan pidä paikkaansa. Se ei pidä ollenkaan paikkaansa, koska jokainen lapsi ja perhe on yksilö, ja tälläkin hetkellä jokaisella vanhemmalla on oikeus viedä lapsi päivähoitoon, 20 tuntia viikossa. Se on täysin riittävä aika tarjota pedagogista varhaiskasvatusta ja selvittää lapsen yksilölliset tarpeet ja tukea häntä yksilöllisesti ja tehdä myös ehdotuksia siitä, että tämä lapsi nimenomaisesti tarvitsisi vielä enemmän tukea, ja silloin sitä järjeste-

tään. Minä uskon klassiseen liberaaliuteen, jossa kodit päättävät, vanhemmat päättävät, ja sitten yhteiskunta tarjoaa niitä palveluita yksilöllisesti jokaisen lapsen omista lähtökohdista käsin.

Eli päivähoito ei ole lapsen oikeus, se on lapsen oikeus ainoastaan silloin, jos vanhempi päättää viedä lapsen päivähoitoon. Sen jälkeen alkaa lapsen oikeus: lapsella on oikeus saada päivähoidossa hyvää pedagogista varhaiskasvatusta. Sen jälkeen, kun vanhemmat ovat päättäneet viedä lapsen päivähoitoon, siellä pitää olla riittävästi aikuisia. Siellä pitää voida estää kiusaamistapaukset. Siellä pitää voida tukea jokaista lasta yksilöllisesti. Ryhmäkoot ovat tässä avainasemassa, mutta niitä ei haluttu pienentää. Ei minunkaan lapseni voi saada yhtä paljon syliä, jos siellä on enemmän lapsia. Jokaisella aikuisella per yksi lapsi on tietty määrä aikaa hoitaa sitä yhtä lasta. Tämän tietää jokainen, joka on ollut päiväkodissa töissä. Minäkin olen ollut päiväkodissa töissä, opiskeluaikana, ja minua ihan harmitti: siellä pihalla oli hyvin paljon pieniä lapsia ja kolme halusi yhtä aikaa syliin, ja yritin heitä tietysti pitää parhaalla mahdollisella tavalla. Ei ihme, että päiväkodin henkilökunta valittaa siitä, että he haluaisivat toimia vielä paremmin lapsen edun mukaan. Mutta kun se tarkoittaa niitä resursseja.

Mutta mihin me nyt näitä resursseja käytämme? Me käytämme näitä resursseja eli rahaa siihen, että me vaadimme, että jokaisessa päiväkotiryhmässä pitää olla lastentarhanopettaja, sosionomi ja lastenhoitaja. Tämä maksaa todella paljon, koska meidän pitää kouluttaa lisää lastentarhanopettajia — maksaa todella paljon. Lisäksi meillä, varsinkin päiväkodeilla, on tällä hetkellä huutava pula pätevistä päiväkodin opettajista. Millä tavalla me motivoimme päiväkodin opettajia sillä tavalla, että me lisäämme sinne sekä lastentarhanopettajan että sosionomin, kun me voisimme käyttää tämän saman rahan ryhmäkokojen pienentämiseen ja tukea sitä yhdessä, että päiväkodin opettajien palkkoja nostettaisiin, ja tällä tavalla osoitettaisiin heille työn arvostusta?

Siis miten me haluamme tämän rahan nyt käyttää? Haluammeko me pienentää ryhmäkokoja eli antaa sen lapsille suoraan, koska ongelmahan meillä ei oikeasti ole epäpätevä henkilökunta? Ongelma meillä on se, että siellä ei ole riittävästi aikaa lapsille. Ongelma meillä on se, että meillä ei ole riittävästi päteviä lastentarhanopettajia saatavilla. Ongelma on pula. Joten perussuomalaiset ehdottavat, että me käytämme nämä resurssit ja priorisoimme paremmin niin, että ryhmäkokoja pienennetään, ja mieluummin niin, että päivähoidon henkilökunnan palkkoja nostetaan heidän ansaitsemalleen tasolle. Ja me haluamme myös pitää sen, että missään nimessä emme saa luoda sellaista painetta, että jokaisen tulee viedä lapsi päiväkotiin, koska kotona lapsi korea on.

15.55 **Pilvi Torsti sd:** Arvoisa puhemies! Käytän vielä toisen puheenvuoron kommentoidakseni lyhyesti kolmea seikkaa tässä esityksessä.

Ensinnäkin täällä on hallituspuolueiden toimesta ja jonkun verran myös oppositiosta painotettu tämän lain arvokkuutta ja esimerkiksi sitä, kuinka lapsen edun ensisijaisuus nyt kirjataan. Toisaalta on listattu epäkohtia, jotka ovat likimain kaikki aika perustavanlaatuisia, ikään kuin yhteiskunnan yhdenvertaisuusmielessä kuten myöskin tutkimusperusteisesti.

Minusta on tärkeää huomata, että tämä laki nyt kyllä määrittelee ikään kuin prioriteetit suomalaiselle varhaiskasvatukselle, ikään kuin sen, mihin me panostamme tämän lain tultua voimaan. Me emme nyt siis panosta subjektiiviseen kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen, me emme panosta ryhmäkokokysymyksiin, me emme panosta erityistuen tarpee-

seen. Me panostamme muihin seikkoihin, ja se on sitten kysymys prioriteeteista, missä järjestyksessä asioita haluaa edistää tai olla edistämättä. Minusta on tärkeää, että sekä oppositiossa että hallituksessa ymmärretään, että tämä on ehkä tämän äänestyksen suurin merkitys.

Pykälä-äänestyksessä me jo näimme, että muutoksia itse esitykseen ei ole tulossa. Näin ollen tässä maassa jatkuu tämä tavallaan ristiriitainen varhaiskasvatuspolitiikka, jossa tehdään heikennyksiä, sitten tehdään kokeiluja ja uudistuksiksi kutsutaan myös sellaisia toimia, jotka eivät ensin korjaa heikennyksiä.

Toiseksi on hyvä todeta, että samalla kun meillä on tosiaan ristiriitaisuutta täällä valtakunnan tason sääntelyssä ollut merkittävässäkin määrin viime vuosina, niin onneksi kunnat ovat johdonmukaisempia. Täällä on kehuttu Vantaata, joka käsittääkseni on myöskin korjaamassa vanhaa virhettään subjektiivisen rajaamisessa, mikä on hyvä. Sitten on ollut kaupunkeja, kuten Helsinki, joissa alun perinkään mitään näitä heikennyksiä ei ole tehty, ei subjektiivisen rajaukseen eikä ryhmäkokoihin, ja nyt Vantaan hyvän esimerkin voimalla ruvetaan keskustelemaan myös palkkauksesta.

Mutta yhteiskunnan kannalta tämä on kestämätön poliittinen tilanne, että meillä kunnat ovat johdonmukaisempia kuin valtio sääntelyssä, ja se lähettää erikoisen viestin meidän varhaiskasvatuksemme kehittämisestä maana, joka — toistan — voitti Starting well -indeksin 50 maan vertailun vain muutama vuosi sitten. Tähän toivoisin, että kaikki oppositiosta hallitukseen paneutuisivat ja syventyisivät, kun me jatkossa näitä päätöksiä teemme ja edelleen varhaiskasvatusta viemme eteenpäin.

Sitten kolmantena, kuten edustaja Multala aivan oikein totesi, kaikki tutkimus kertoo sitä, että koulutus todella lisää laatua, mutta semmoista syvempää ymmärrystä siitä, minkälainen koulutus, miten kohdennettuna ja niin edelleen, tietysti on vähemmän. Näin ollen kun me jatkossa lähdemme katsomaan jopa 20—30-luvulle, niin kuin tässä laissa on ajateltu, niin toivon, että ajattelu ei olisi niin hierarkkista kuin tässä lakiesityksessä olisi ja toisaalta perusteluiltaan kovin ohutta. On aika erikoista tässä työn murroksen ajassa, että me oikeastaan edes käsittelemme sentyyppistä esitystä, mikä tässä laissa oli niin ohuesti perusteltuna tänne tuotu.

Ja lopuksi, arvoisa puhemies, kannatan edustaja Sarkkisen tekemiä lausumaesityksiä, jotka jo valiokunnassa yhdessä hyvässä yhteistyössä vasemmistoliiton kanssa muotoiltiin.

15.58 **Ulla Parviainen kesk:** Arvoisa puhemies! Muutama huomio tämänpäiväisestä keskustelusta.

Ensinnäkin totean, että laki on hyvä parannus nykyiseen, ja niin kuin valiokunta kirjoitti, kehittämistäkin on edessä. Eli perusopetuksen kaltaiseen kolmiportaiseen tukeen siirtyminen ja sen lainsäädännön laatiminen ovat yksi vaihe, eli on hyvä määritellä psykologin, kuraattorin ja varhaiskasvatuksen erityisopettajan roolit pienen lapsen kasvatuksessa ja opetuksessa.

Kritiikkiä on kohdistettu henkilöstörakenteeseen, mutta mielestäni tämä esitys antaa kaikille päiväkodin ammattiryhmille oikeuden omaan ammattinimikkeeseen ja koulutukseen, minkä pitääkin näkyä sitten siellä päiväkodin arjessa. Tämä selkiyttää nykyistä tilannetta. Nimittäin tuolla valiokunnassa saimme kuulla, että nykyisellään on kuntia, joissa ei ole yhtään yliopistokoulutettua lastentarhanopettajaa. Eli on hyvä, että tämä henkilöstörakenne hiljalleen pitkän siirtymäajan kuluessa saadaan sitten korjattua, niin että voin ajatella, että 5—10 vuoden kuluessa on jo jotain parannusta saatu aikaiseksi.

Monta kertaa puheissa on viitattu varhaiskasvatuksen laatuun ja siihen, milloin varhaiskasvatus on vaikuttavaa. Mielestäni laadukasta varhaiskasvatusta on silloin, kun lapsen mielenkiinto huomioidaan ja oppimisympäristöt rakennetaan niin, että lapsen ikä ja kehitystaso osataan ottaa huomioon. Siihen liittyy myöskin välittävä huolenpito — syliä on täällä kaivattu monta kertaa. Ja varhaiskasvatukseen kuuluu olennaisena osana, että oppiminen tapahtuu leikin kautta.

Edustaja Heinonen kaipaili perusopetukseen ryhmäkokoja, ja tällainen varttuneempi opettaja muistaa sen, että ryhmäkoothan olivat aikaisemmin määriteltyjä, asetuksella määriteltiin. Muistaakseni 90-luvun loppupuolella tuli uusi laki ja luovuttiin näistä ryhmäkokorajoista. Suurin ryhmäkoko oli 32 oppilasta, ja sitten erikseen oli määriteltynä ykkös- ja kakkosluokille pienempi oppilasmäärä. Mutta mitä tapahtui sen jälkeen, kun nämä ryhmärajat poistettiin? Ryhmäkoot pienenivät. Ainakin meillä omassa kunnassani ne pienenivät huomattavasti. Enää ei pyrittykään siihen maksimiryhmäkokoon, vaan oltiin tarkoituksenmukaisia.

Edustaja Multalan ajatukseen ja toiveeseen näistä ryhmäkoista on helppo yhtyä. Kun kuntien talous on kunnossa ja kuntien päättäjillä on riittävästi tietoa, ymmärrystä ja rohkeutta tehdä niitä päätöksiä lasten parhaaksi, mielestäni ryhmäkoiden tulisi olla tarkoituksenmukaisia niin, että varhaiskasvatuksen tavoitteet saadaan toteutettua.

16.01 **Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa puhemies! On oikeastaan aika ilahduttavaa huomata se, että varhaiskasvatus puhuttaa paljon aina eduskunnassa, niin aiemmin tällä kaudella, kun lakeja on tehty, kuin nytkin. Se kertoo siitä, että varhaiskasvatus on merkittävä ja me olemme tosi kiinnostuneita siitä ja me haluamme, että tässä maassa taataan laadukas, hyvä varhaiskasvatus. Tälläkin lailla nyt yritetään puuttua siihen, että laatua parannetaan, mutta täytyy kyllä yhtyä siihen samaan huoleen, mikä täällä on monessa puheenvuorossa tullut esille, että kun resurssit ovat riittämättömät, niin ensisijaisen korjauskohteen pitäisi olla siinä, että taataan riittävät resurssit, jotta on riittävän pienet ryhmäkoot ja jotta jokaisella lapsella on oikeus kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen. Ja kun nämä tämä hallitus alkukaudestaan vei pois, niin vaikka kyllä tässäkin laissa sinänsä on ihan hyviä tavoitteita koulutuksen laadun parantamisesta, moniammatillisuuden varmistamisesta ja muusta, niin kuitenkin se pohja on nyt heikko näitten aikaisempien heikennysten vuoksi, ja siinä mielessä tällä lailla ei kyllä saavuteta sitä laatua, mitä varhaiskasvatuksessa tarvittaisiin.

Kuten edustaja Mäkisalo-Ropponen tuossa aiemmin kertoi, esimerkiksi meillä Joensuussa nyt hävisimme sen äänestyksen, jolla oltaisiin haluttu varmistaa se, että ryhmäkokoja ei suurenneta ja jokaisella lapsella olisi oikeus subjektiiviseen päivähoitoon. Nämä me hävisimme. Monissa kunnissa on onnistuttu säilyttämään nämä, ja se on erittäin hyvä asia, mutta ongelma tulee siitä, että nyt meidän lapset tässä maassa ovat epätasa-arvoisessa asemassa: asuinpaikka ja vanhempien tausta vaikuttavat siihen, saavatko he päivähoitoa, varhaiskasvatusta, kuinka paljon he saavat sitä ja saako jokainen lapsi siellä riittävästi aikaa, onko siellä riittävästi henkilökuntaa.

Edustaja Ulla Parviainen totesi, että se ryhmäkoon rajaaminen voi aiheuttaa myös tilanteita, joissa siitä tulee tavallaan se maksimi, kun se voisi olla jotain vähempikin. Mutta kun me katsomme tällä hetkellä meidän kuntakenttää, niin kyllähän me tiedämme, että se ei kyllä sitä rajaa, vaan päinvastoin: jos meillä olisi siellä määritetty se ryhmäkoko laissa, me takaisimme sen, että ne ryhmäkoot olisivat pienempiä kuin ne tällä hetkellä keskimäärin ovat. Eli se ihannetilanne, että kuntien resurssit olisivat niin riittävät ja päättäjien ymmär-

rys kunnissa olisi niin suurta, että ne menisivät alle sen, mikä on maksimiksi määritelty, valitettavasti ei ole tätä päivää, ja sen takia se raja tarvitsisi asetuksessa määrittää.

16.04 **Riitta Mäkinen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Varhaiskasvatuslaista käytävä keskustelu tuntuu kilpistyvän nyt lasten subjektiiviseen oikeuteen varhaiskasvatukseen, yhdenvertaiseen kohteluun, henkilöstömitoituksen riittämättömyyteen ja ylisuuriin ryhmäkokoihin sekä ylipäätään varhaiskasvatuksen laatuun sekä henkilöstön tasa-arvoiseen kohteluun, työhyvinvointiin ja jaksamiseen. Vaikuttaa siltä, että näin perinteistä linjajakoa käyttäen oikeiston ja vasemmiston näkemyserot lasten oikeuksista, yhdenvertaisesta kohtelusta ja ennen kaikkea lasten edusta ovat jo lähtökohtaisesti ja perustavanlaatuisesti hyvin erilaisia.

Keskustelussa subjektiivisesta oikeudesta väitetään toistuvasti, että tämä estäisi lasten oikeuden omiin vanhempiinsa. Taustalta suorastaan paistaa näkemys, etteivät vanhemmat lähtökohtaisesti haluaisi viettää aikaa lastensa kanssa. Pyrin systemaattisesti välttämään provosoitumista, mutta tällaisten asenteiden ja väitteiden esilletuominen on mielestäni suorastaan pöyristyttävää. Tästä on aistittavissa samankaltaista asennoitumista kuin puhuttaessa työttömistä, joiden nähdään perimmiltään olevan työttömänä omaa laiskuuttaan.

Lasten subjektiivinen oikeus nimenomaan varhaiskasvatukseen ei ole vielä tähän mennessä tarkoittanut sitä, että lasta olisi ikinä tultu väkisin riistämään kotoa päivähoitoon. Oikeutta varhaiskasvatukseen ei tule sekoittaa esiopetusvelvollisuuteen. Väittely siitä, kuuluuko ensisijainen vastuu lasten kasvatuksesta yhteiskunnalle vai vanhemmille, on täysin epärelevanttia, sillä kukaan ei missään vaiheessa ole edes vihjannut, että vanhempien vastuu tulisi kyseenalaistaa.

Loppuviimein ylisuuret ryhmäkoot ovat suurin yksittäinen ongelma, sillä se heijastuu moniin muihin lukuisissa puheenvuoroissa esille tuotuihin epäkohtiin. Itse asiassa se on tässä salissa useimmiten toistettu ongelma yli puoluerajojen. Siihen ovat puuttuneet niin opposition kuin hallituksenkin edustajat. Mitä tulee lasten oikeuteen yksilölliseen hoitoon ja huolenpitoon tai kiusaamisen estämiseen, niin olen henkilökohtaisesti todella pahoillani siitä, ettei lakiesityksessä ole juuri tähän epäkohtaan puututtu.

Lopuksi rohkenen sanoa, etten näin uutena edustajana lainkaan ole vakuuttunut siitä, että tämä ikuinen molemminpuolinen syyttely siitä, mitä kukin hallitus tai ministeriö on aikaisempina, menneinä, vuosina tehnyt, saanut aikaan tai jättänyt tekemättä, olisi asia, joka tässä tilanteessa vie yhteisten asioiden hoitamista missään määrin eteenpäin. Kohdistaisin sen sijaan huomion siihen, että meillä olisi tässä ja nyt ollut mahdollisuus yhdessä puuttua yhteisesti tunnustettuihin epäkohtiin.

Vaikka lakiesityksessä tuodaan esille monia myönteisiä uudistuksia ja uusia avauksia, lakiesitys on monelta osin kuitenkin keskeneräinen, eikä vähiten sen takia, ettei siinä korjata niitä perimmäisiä ongelmia ja epäkohtia, joiden tulisi olla kunnossa, jotta meillä ylipäätään olisi edellytykset näiden uusien avausten toimeenpanemiseen.

16.08 **Lea Mäkipää sin:** Arvoisa puhemies! Olen kuunnellut näitä keskusteluja pari päivää, ja alkoi tuntua siltä, että olen jo liian vanha, kun rupesin muistelemaan, minkälaista kasvatusta olen antanut itse lapselleni. Yksinhuoltajana kyllä saan olla tyytyväinen, että

silloin äitini ja laaja tukiverkkoni hoiti lasta ihan kouluikään saakka. Tietysti oli näitä erilaisia kerhoja, joihinka sitten kuljetettiin lasta.

Siitä olen myös kiitollinen, että miniä aikanansa teki päätöksen, että pienipalkkaisena kunnan työntekijänä hän oli kahden lapsen kanssa 7 vuoteen asti kotosalla. Siitä ajattelin kertoa, että tämä johti siihen, että tänäkään päivänä, vaikka lapset ovat yli 20-vuotiaita, heillä ei ole mitään salaisuutta, vaan he aina yhteisesti miettivät, kuinka tehdään, ja jos on vaikeuksia tai ilon hetkiä, niin niistä keskustellaan sitten vanhempien kanssa.

Mutta en halua syyllistää, koska tämän päivän työelämä lähtee siitä, että monta kertaa lapset on vietävä päivähoitoon, ei ole mahdollista jäädä jommankumman kotosalle. Jos sitten ajatellaan, että laissa on sanottu, että lapsenkin mielipide otetaan huomioon, niin monta kertaa kyllä lapsi sanoo, että pitääkö hänen mennä päivähoitoon — että kuinka nämä lapsen oikeudet siinä mielessä sitten korostuvat? Mutta en halua tosiaan syytellä, vaan on tärkeätä, että lapsella on turvallinen paikka, on se sitten kotosalla, mitä minä kannatan — kotihoidon tuki on erittäin hyvä, ja sitä pitäisi kehittää niille vanhemmille, jotka haluavat hoitaa lapsia — tai on paikka sitten päiväkodissa, jonka pitää olla turvallinen ja tuttu ja levollinen ja rauhallinen. Eilen illalla katsottiin televisiota, ja siinähän oli näitä pedofiilitapauksia, joten kyllä lähtisin siitä, että niiden, jotka työskentelevät lapsien parissa, taustat olisi tutkittava aika tarkkaan, ettei tämmöisiä tapahtuisi. Nämä ovat aina näitä yksilökohtaisia.

No, mitä se on se hyvä varhaiskasvatustouhu? Toiset antavat sitä kotona ja toiset taas, niin kuin sanoin, päiväkodissa. Olen käynyt tutustumassa meidän oman kunnan päiväkotiin. Siinä mielessä se on hyvä päiväkoti, että lapset voivat siellä viipyä yön, jos vain tarvitsee. Painotan sitä asiaa, että lapsi on hyvin pieni ja kun hän menee päiväkotiin ja on siellä ehkä 5-vuotiaaksi saakka, niin ei ole terveellistä, että sitä oppimista tuputetaan jatkuvasti lapsille. Me vanhemmatkin tiedämme, jotka olemme lapsia kotona katselleet, että kyllä ne siinä monta kertaa kieppuvat toisten jaloissa, että ei sitä oppimista tarvitse olla, vaan tärkeätä on, että lapsia opetetaan siihen yhteisöllisyyteen ja että lapsia kohdellaan niin, että kaikki ovat tasavertaisia, ja opetellaan nämä säännökset, ruokatottumukset ja kaikki tällaiset yhteisesti. [Puhemies: Aika!] — Jaa, minä menen vielä hiukan jatkamaan. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Arvoisa puhemies! Opetellaan näitä arjen askareita, ei mitään suurta. Tosiaan, jokaiselle lapselle pitäisi olla sitten aikaa. Tiedetään, että jokainen lapsi on erilainen ja lapsen jokainen päivä on erilainen. Joskus voi olla semmoisia huonoja hetkiä, jolloin otetaan sitä lasta tarpeeksi syliin ja annetaan se turvallisuuden tunne. Se on kaikista tärkeintä pienelle lapselle. Ainakin näin olen kokenut tuossa ympäristössä, missä olen lapsia seurannut.

Jos tiedetään, mikä on päiväkodin rytmi — se yleensä alkaa seitsemältä ja päättyy viiden kuuden aikaan illalla, ja siinä on pukemista, riisumista, syöttämistä, potalla käymistä, nukkumista — niin minä kyllä ihmettelen sitä, mitä hallitus viisaudessaan teki, että kaikkien näiden päiväkodin henkilöiden pitäisi olla korkeasti koulutettuja. En sano sitä, että on aina hyvä se jatkuva oppimisen meininki. Nyt ollaan vähentämässä näitä auttavia käsiä eli lastenhoitajia vähennetään, ja hehän tekevät sitä työtä, mutta tekevätkö sitten kaikki nämä päiväkodin ohjaajat, johtajat sitä samaa työtä? Tiedän sen, että se on sitä rutiinia ja sitten siihen oppimiseen, varsinaiseen opettamiseen ei kovin paljon aikaa jää. Ollaan aamupäivällä tunti ja sitten taas päivällä ehkä tunti sisällä, ja silloin on sitä oppimista. Tuntuu siltä, että tähän oppimiseen on nyt kiinnitetty liiallista huomiota, vaikka tärkein lähtökohta on se, että lapsella on turvallisuus ja ne henkilöt ovat sellaisia, joihinka lapsi voi luottaa niin hyvinä kuin huonoinakin hetkinä.

16.13 **Johanna Ojala-Niemelä sd:** Arvoisa rouva puhemies! Keskeisimpänä puutteena minusta tässä laissa on se, että siinä ei korjata niitä merkittäviä heikennyksiä, mitä varhaiskasvatukseen on tehty tällä vaalikaudella, eli subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaamista ja ryhmäkokojen kasvattamista. Tässä laissa korostetaan kyllä lapsen edun ensisijaisuutta, mutta subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaaminen ja yli kolmevuotiaitten ryhmäkokojen kasvattaminen tämän hallituksen toimesta sotii kuitenkin räikeästi tätä periaatetta vastaan. Uudessa laissa nämä heikennykset olisi tullut kumota.

Subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajoittaminen on johtanut siihen, että kuntakohtaiset ratkaisut eroavat toisistaan. Kaikilla lapsilla ei ole yhtäläistä oikeutta laadukkaaseen varhaiskasvatukseen taustasta, vanhempien työmarkkina-asemasta tai asuinpaikasta riippumatta. Samassa yhteydessä päätetty varhaiskasvatuksen yli kolmevuotiaitten lapsiryhmien suurentaminen on toteutettu tai jätetty toteuttamatta ympäri maata hyvin eri tavalla. Yhdessä nämä varhaiskasvatuksen säästöt ovat johtaneet siihen, että lapsiryhmien suuruus vaihtelee hyvin paljon asuinpaikasta riippuen. Lasten ja perheiden eriarvoisuus on kasvanut riippuen siitä, missä kunnassa he asuvat.

Selvityksessä varhaiskasvatuksen lainsäädännön muutosten vaikutuksista on todettu, että vuoden 2016 lainsäädännön muutoksiin liittyen kunnat ovat käyttäneet itsehallintoon perustuvaa oikeuttaan ja ratkaisseet eri tavoin kysymykset lapsen subjektiivisesta varhaiskasvatusoikeudesta sekä lasten ja aikuisten välisestä suhdeluvusta päiväkotiryhmissä. Osassa kuntia ja päiväkoteja lapsiryhmien kokoonpanot ovat moninaisia. Ryhmissä esiintyy lasten vaihtuvuutta, ja lasten määrä ryhmissä on kasvanut. Työntekijöiden ja vanhempien keskuudessa näitä muutoksia on arvioitu kriittisesti. Työntekijöiden mukaan heidän mahdollisuutensa lasten yksilölliseen huomioimiseen ovat vähentyneet, ja työntekijät kuvasivat myös levottomuuden, melun, tilojen ahtauden ja vaaratilanteiden lisääntyneen päiväkodeissa. Vanhemmat kritisoivat muutosten heikentäneen lasten ja perheiden tasavertaisuutta ja lasten vertaissuhteiden pysyvyyttä. Monia päiväkoteja vaivaa myös henkilöstön vaihtuvuus — välillä tuntuu, että heiluriovet käyvät molempiin suuntiin, kun pysyviä sijaisia ei saada — ja tämä luonnollisesti stressaa myös lapsia, kun ei ole se oma tuttu hoitaja siellä vastassa.

Lasten ja aikuisten suhdeluvun tulee mahdollistaa laadukas varhaiskasvatus, ja varhaiskasvatuksen laadun tulee olla tasalaatuista kunnasta ja varhaiskasvatuspaikasta riippumatta.

16.16 **Jukka Gustafsson sd:** Arvoisa puhemies! Katson taaksepäin ja näen, että edustaja Riitta Mäkinen on vielä paikalla. Hän käytti hetki sitten ensimmäisen puheenvuoronsa tässä Suomen parlamentissa, ja kiitän. Se oli erinomainen, suorastaan koskettava.

Puhemies! Olen ollut paikalla nyt koko tämän tärkeän keskustelun ajan ja en kyllä yhtään liioittele, jos sanon, että tämä sosiaalidemokraattien kärki — siis tämä subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden takaaminen niin, että lapset ovat yhdenvertaisessa asemassa — on noussut yli puoluerajojen vahvasti esille. Me olisimme halunneet, että se korjataan tässä ja nyt. Sama koskee tätä päiväkotien ryhmäkokojen pienentämistä, koska hallituksen esitys on siltä osin nyt hyvin ristiriitainen, että niin tärkeää kuin tämän pedagogiikan tason nostaminen onkin, niin se jää hyvin ontuvaksi, jos ryhmäkokoja ei pienennetä.

Sitten tässä henkilöstön koulutustason nostamisessa hallituksen esityksessä on sinällään ihan oikea suunta. Olen vähän eri mieltä edustaja Mäkipään kanssa siltä osin, mutta sanon sen tällä tavalla: Tämän hallituksen aikaväli nyt näissä henkilöstömuutoksissa on poikke-

uksellisen pitkä. Se ulottuu vuoteen 2030. Kuka meistä oikeasti tietää, mikä on se työntekijöitten tarve? Koulutuksen taso ja moniammatillisuus on varmaan edelleen se kaikkein tärkein voimavara, mikä korostaa sitä, että niin lastenhoitajien kuin sosionomien ja lastentarhanopettajien, kaikkien, pedagogista tasoa pitää nostaa. Tämä maailma ja elämä muuttuu koko ajan tämmöiseksi, että on yliärsykkeistä elämää jo pienille lapsille, ja se lasten kasvatus, kehittäminen ja opastaminen on silloin erittäin haastavaa. — Näin.

16.19 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa rouva puhemies! Lapset ovat jossain kohtaa kyselyiässä. Nyt edustaja Myllykoski on puhumisiässä.

Haluankin ensinnäkin kiittää edustaja Gustafssonin esille nostamaa moniammattimaisuutta ja osaamista, koska se on muuttuva koko ajan. Me vaadimme tänä päivänä jo itseltämme huomattavasti enemmän medialukuominaisuuksia, se tulee meillä tänne kokonaisuutena myös varhaiskasvatukseen. Meidän on pakko ymmärtää se, että lapset ovat varhemmin kypsempiä käyttämään meidän tietoteknisiä välineitä ja omaksumaan tiettyjä asioita sitä kautta. Meillä pitää olla sitä varhaiskasvatuksessa, ja silloin jokaisella lasten kanssa toimivalla ihmisellä pitää olla tietyn verran normaaleja kasvattamiseen liittyviä pedagogisia osaamisia.

Mutta vaikka tämä meni nyt sinne 2030:een asti, niin pidän sitä hyvänä, ettemme tee samanlaista virhettä kuin hallituksessa, missä myös vasemmistoliitto oli, kun rajasimme erittäin voimakkaasti kuraattorien työosaamista. Nyt on mahdottoman tärkeää, että huolehditaan osaamisen tunnistamisesta ja sosionomeille annettaisiin yliopistokoulutuksessa myös pedagogisia valmiuksia niin, että heillä olisi oikeus myös tehdä varhaiskasvatusopetusta, jotta tämä moninainen osaaminen lähtisi toteutumaan, koska on todella tärkeätä se, että... En usko, että me tulemme koskaan kohtaamaan sitä, niin kuin edustaja Mäkipää sanoi, että meillä on erikseen oppitunteja siellä perhepäivähoidossa, vaan varhaiskasvatus on kokonaisuutta. Se oppiminen tapahtuu siinä arjessa, mitä päiväkodeissa tapahtuu, ja silloin valmiuksia tähän varhaiskasvatukseen pitää olla jokaisella henkilöstöryhmällä.

Ymmärrän kyllä sen, että onhan tämä yliopistotasoinen koulutus, jota itsekin olen puoltanut — että pitää olla meitä erilaisia oppijoita varten ihmisiä, jotka osaavat tunnistaa niitä tarpeita, mitä meillä on — varmasti kokoomukselle tärkeä asia. Jos nyt katselen vähän erilaisten ammattiryhmien äänestyskarttoja, niin sieltä on helppo johtaa, miksi niin isoon ääneen tätä asiaa ollaan valmiita eteenpäin viemään.

Tässä on hyviä asioita mutta myös heikkouksia, mutta pitkä siirtymäaika antaa mahdollisuuden, että tuleva hallitus voi elää rytmissä ja muodostaa oikeita oppimispolkuja jokaiselle varhaiskasvatuksessa ja perhepäivähoidossa olevalle ammattilaiselle niin, että se on lasten ja perheiden parhaaksi.

16.22 **Mia Laiho kok:** Arvoisa puhemies! Nyt hyväksyttävänä oleva varhaiskasvatuslaki on uutena lakina merkityksellinen siinä, että se on nimenomaan lapsilähtöinen ja asioita on tarkasteltu lapsen näkökulmasta ja lapsen edun mukaisesti. Siinä se on selvästi uraauurtava. Se, mikä siinä on merkittävää, on myöskin kiusaamisen ehkäisy, joka saadaan nyt lakitasolle kirjattua, että jokaisella lapsella on oikeus varhaiskasvatukseen, jossa ei tarvitse kestää kiusaamista. Se on tärkeää, että siihen puututaan jo varhaisessa vaiheessa.

Hallitus on parantanut nykyisellä hallituskaudella taloustilannetta. Työllisyystilanne on kasvanut, kuntien taloustilanne on parantunut, ja nämä toivottavasti näkyvät myös siellä kuntien varhaiskasvatukseen osoittamissa resursseissa. Täälläkin on nostettu esille ryhmä-

koot, hoitajien määrä. Jokaisella kunnalla on mahdollisuus niitä resursseja lisätä varhaiskasvatukseen ihan oman prioriteettinsa mukaisesti. Toivottavasti niissäkin kunnissa, missä täällä usea meistäkin kansanedustajista istuu, varhaiskasvatus näkyy tärkeänä osana ja sitä myös arvostetaan siellä.

16.23 **Johanna Ojala-Niemelä sd:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Laiholle on kyllä sanottava, että valitettavasti hallituksen teot eivät vastaa näitä puheita. On hienoa, että siellä lain tasolla kyllä puhutaan lapsen edusta, mutta näin ei sitten reaalimaailmassa kuitenkaan toteudu ja tapahdu. Tavoitteena tulee olla siirtyminen maksuttomaan varhaiskasvatukseen pitkällä tähtäimellä. Meillä Suomessa yli 4-vuotiaista vain 75 prosenttia osallistuu tällä hetkellä varhaiskasvatukseen, ja tätä osallistumisastetta olisi hyvä nostaa. On selvää, että kun lapsi menee pienenä päiväkotiin, niin ensin se on sitä perustarpeiden tyydyttämistä, syöntiä ja nukkumista ja ulkoilua, mutta sitä enemmän, mitä ikää tulee, myös taidot siellä sitten tämän varhaiskasvatuksen piirissä karttuvat.

Se, missä minusta erityisesti tässä lainsäädännössä epäonnistuttiin, oli tämä eri henkilöstöryhmien asettaminen vastakkain. Kaikki työntekijäryhmät ja ammattiryhmät ovat tärkeitä, jotka hoitavat ja kasvattavat niitä meidän pieniä silmäteriä siellä päiväkodissa. Tämän minusta pitäisi olla semmoinen ohjenuora myös tästä eteenpäin.

16.25 **Pilvi Torsti sd:** Arvoisa puhemies! Tämän koko keskustelun kuunneltuani vielä ehkä tähän suomalaisen varhaiskasvatuksen olemukseen ja olennaiseen erityisyyteen pari näkökohtaa, ettei nyt jotenkin kuviteltaisi, että tämä laki toisaalta toisi ne — tai oikeastaan se saattaa jopa heikentää niitä.

Ensinnäkin yksi keskeinen piirre suomalaisessa varhaiskasvatuksessa jo pitkän aikaa on ollut se, että me yhdistämme kasvatuksen, koulutuksen ja hoidon, ja sille on syntynyt ihan oma terminsäkin, educare, jota on tutkittu ja jota on kansainvälisesti vertailtu. Tästä sekä edustaja Mäkipään että edustaja Myllykosken puheenvuoroihin viitatenkin meidän ehkä kannattaa olla tietoisia, jokaisen. Me ajattelemme varhaiskasvatuksesta tänäkin päivänä, että jokainen tilanne on oppimistilanne. Emme suinkaan lajittele erilaisia tilanteita kasvatuksen, hoidon ja koulutuksen osalta. Tätä me siis pyrimme myös muualla maailmassa korostamaan mallina, josta on hyviä tuloksia saatu.

Sitten toisena ehkä tämä kysymys, jonka edustaja Laiho nosti vielä lapsen edusta. Edustaja Ojala-Niemelä aivan oikein totesi, että ovat tietysti vähän lain kirjain ja sitten toiminta ristiriidassa tässä kohtaa, kun me puhumme ryhmäkoosta tai subjektiivisesta oikeudesta, mutta ennen kaikkea lapsen edussa on ehkä hyvä tunnistaa taas se, että suomalainen varhaiskasvatus on vuosikymmeniä ollut poikkeava kansainvälisesti vertailtuna juuri siinä, että se on hyvin lapsilähtöistä, lapsen näkökulmasta ponnistavaa. Meidän pedagoginen koulutuksemme on sellaista. Eli toteutuva tilanne meidän varhaiskasvatuksessamme on tämänkaltainen, ja sitä me pyrimme tässä syventämään ja parantamaan toivottavasti tulevaisuudessa kunnollisella varhaiskasvatusuudistuksella. — Kiitos.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.